

श्रीअन्तु प्रकाशन (प्रा.)लि.

पूर्वाञ्चल

Purwanchal National Daily

‘एक्सेलमा खाता सुरक्षित हामी त’

एक्सेल हाम्रो सुरक्षा बचत खाता

अब स्थानीय बैंकको खातामा पाउनुहुने परिवारकै विमा सुरक्षाको सुविधा।

रु. १ करोड ५० लाखसम्मको विमा सुविधा

- १ करोडसम्मका दुर्घटना तथा पूर्ण अशक्तता विमा
- ४० लाखसम्मको १८ घातक रोगहरुबिरुद्धको विमा
- १० लाखसम्मको औषधि उपचार विमा

वार्षिक ७ प्रतिशत ब्याजदर
विमा डेबिट कार्ड र स्मार्ट बैंकिङमा विशेष छुट।

एक्सेल डेभलपमेन्ट बैंक लि.

Excel Development Bank Ltd.
केन्द्रीय कार्यालय, मुक्तिचोक, बिर्तामोड, काभ्रे

साग सकियो, नेपाललाई ५१ स्वर्ण

काठमाडौं, मंसिर २४। तेह्रौं दक्षिण एशियाली खेलकुद प्रतियोगिता (साग) मा नेपालले ५१ स्वर्ण पदक जितेको छ। मंगलबार साँझ दशरथ रङ्गशालामा भव्य समारोहबीच खेलकुद प्रतियोगिता समापन भएको छ। व्यवस्थित र भव्य रूपमा फिनिमिली पारेर सिंगारिएको रङ्गशालामा आयोजित विशेष समारोहमा हजारौं दर्शक तथा खेलाडीको उपस्थितिमा आतसवाजी र विविध मौलिक सांस्कृतिक कार्यक्रमसहित साग समापन कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो। समापन समारोहको शुरुमा सहभागी सातै देशका खेलाडी, प्रशिक्षक र अधिकृतले आ-आफ्नो देशको फण्डा बोकेर माच्पास गरेका थिए। समारोहमा

प्रतियोगिताको मस्कट कृष्णार र नेपाली संस्कृतिको अङ्ग लामो नृत्य प्रदर्शन गरिएको थियो। प्यारापटको दर्शकदीर्घामा नअटाएपछि हजारौंले उभिएरै समापन समारोहको अवलोकन गरेको देखिन्थ्यो। समारोहमा प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले भिडियो सन्देश दिँदै दक्षिण एशियाली मुलुकहरूको मिनी ओलम्पिक खेलकुद प्रतियोगिताका रूपमा रहेको सागले यस क्षेत्रका जनतामा एकता, मित्रता अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा अत्यन्तै सफलता हासिल गरेको बताए। २६ खेल विधामा ३२० स्वर्ण, त्यतिकै संख्यामा रजत र ४८९ कांस्य पदकका लागि काठमाडौं, पोखरा र जनकपुरमा प्रतियोगिता सञ्चालन भएको थियो। सागलाई सफल तुल्याउन करिब १८ हजार

सुरक्षाकर्मी र ५०० स्वयंसेवक परिचालन गरिएको थियो। सन् १९८४मा स्थापना भएको सागको १३औं शृङ्खलासम्म आइपुग्दा नेपालले यसअघि दुई प्रतियोगिता सफलतापूर्वक सम्पन्न गरिसकेको थियो। सन् १९८४मा पहिलोपटक नेपालबाट शुरु भएको सागको नेपालमा भएको यो तेस्रो संस्करण हो। दक्षिण एशियाली मुलुकबीचको यो प्रतियोगितालाई खेलकुद उत्सवका रूपमा लिने गरिन्छ। सागमा नेपाल, भारत, बङ्गलादेश, पाकिस्तान, माल्दिभ्स, भुटान र श्रीलङ्का खेलाडीले २६ खेल विधामा प्रतिस्पर्धा गरेका थिए। प्रतियोगितामा भारत पहिलो भयो भने नेपालले ५१ स्वर्णसहित दोस्रो स्थान कायम गर्न सफल भयो। यसैबीच १३औं दक्षिण एशियाली खेलकुद अन्तर्गत फुटबलतर्फको प्रतिस्पर्धात्मक फाइनल खेलमा नेपालले भुटानलाई पराजित गर्दै स्वर्ण पदक जितेको छ। योसँगै नेपालले चौथोपटक साग फुटबलको उपाधि जितेको हो। यसअघि सन् १९८४, सन् १९९३ र सन् २०१६ मा गरी नेपालले तीन पटक दक्षिण एशियाली उपाधि जितिसकेको थियो। भुटान भने पहिलोपटक सागको फाइनलमा प्रवेश गरेको हो। अन्तर्राष्ट्रिय फुटबल महासंघ फिफाको तालिकामा नेपाल र भुटान दुवै पुछारतिर रहेका छन्। नेपाल १७०औं स्थानमा छ भने भुटान १८९औं स्थानमा छ।

दुर्घटना बढ्यो: ६ जनाको मृत्यु

भद्रपुर, मंसिर २४। भापा जिल्लामा दिनहुँ सवारी दुर्घटना हुन थालेको छ। भापामा सवारी दुर्घटनामा परी गएको पाँच दिनमा एक महिलासहित ६ जनाले ज्यान गुमाएका छन् भने १४ जना गम्भीर घाइते भएका छन्। भापा ट्राफिक प्रहरीले दुर्घटना न्यूनीकरण तथा रोकथामका लागि राजमार्ग र सहायक राजमार्गहरूमा विभिन्न सचेतनामूलक अभियान सञ्चालन गर्दै आए पनि जिल्लामा सवारी दुर्घटना

न्यूनीकरण हुन सकेको छैन। पछिल्लोपटक टुक र कारसँग मोटरसाइकल ठोक्किँदा मंगलवार विहानमा भापामा एक जनाको मृत्यु भयो। मृत्यु हुनेमा मोरङ जिल्ला अमरदह नगरपालिका-२ बस्ने २३ वर्षीय किशन साह रहेको प्रहरी कार्यालय भापाका प्रहरी नायब उपरीक्षक महेन्द्रकुमार श्रेष्ठले जानकारी दिए। प्रहरीका अनुसार पूर्वपश्चिम राजमार्ग अन्तर्गत कनकाई नगरपालिका-४ स्थित कोटीहोम नजिकै

सडक छेउमा रोकी राखेको ना५७ ७६६० नम्बरको टुकमा पश्चिमबाट पूर्वतर्फ आउँदै गरेको को३९५ ७५४ नम्बरको मोटरसाइकल टुकको पछाडि आफैँ ठोक्किएर उछिट्टिँदा पूर्वबाट पश्चमतर्फ जाँदै गरेको मे१५ ४२८९ नम्बरको कारले ठक्कर दिएर मोटरसाइकल चालक साह गम्भीर घाइते भएका थिए। उनलाई उपचारको लागि बिर्तामोडस्थित वीएण्डसी अस्पताल पुऱ्याए लगत्तै चिकित्सकले मृत

(बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

हार्दिक आभारसहित कृतज्ञता

भापा उद्योग वाणिज्य संघ जिल्ला कार्य समिति भद्रपुरको यही मंसिर २० गते शुक्रवार दिन संघको कार्यालयमा सम्पन्न निर्वाचनमा मलाई एशोसिएट्स-वस्तुगत उपाध्यक्ष पदमा निर्वाचित गराउनु भएकोमा संघमा आवद्ध वस्तुगत-एसोसिएट्स सदस्यज्यूहरू, शाखाका पदाधिकारीज्यूहरू, पूर्व तथा निवर्तमान अध्यक्षज्यूहरू, जिल्ला कार्यालयबाट निर्वाचित सदस्यज्यूहरू, जिल्लाका सम्पूर्ण उद्योगी-व्यवसायी, सम्पूर्ण राजनीतिक दलका प्रतिनिधिज्यूहरू, निर्वाचन समिति, सुरक्षाकर्मी, सञ्चारकर्मी, शुभेच्छुक र शुभचिन्तक सबैमा सदैव यस्तै साथ र सहयोग एवम् सद्भावको आशासहित हार्दिक आभार तथा कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु।

प्रज्ज्वल राई
नवनिर्वाचित एशोसिएट्स-वस्तुगत उपाध्यक्ष
भापा उद्योग वाणिज्य संघ, भद्रपुर

जुनार सर्किट मृत्यु

भोजपुर, मंसिर २४। भोजपुरको सोमवार दिउँसो १ बजेको समयमा पडानन्द-१२ सुनखानीमा जुनार सर्किट स्थानीय तारा राईको बारीबाट जुनार टिपेर एक जनाको मृत्यु भएको छ। (बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

यौन तथा प्रजनन रोगका

विरामीहरूका लागि खुशीको खबर

यही मंसिर २८ गते शनिवारका दिन काठमाडौंबाट आउनु हुने विशेषज्ञ डाक्टरद्वारा सेवा दिइने हुँदा विरामीहरूले मौकाको फाइदा लिनुहोला।

हाम्रा सेवाहरू: सबै खालका शारीरिक तथा मानसिक यौन समस्याहरू, पुरुषमा हुने शीघ्रपतन, धातु खस्ने, यौन सन्तुष्टि नहुने, यौन चाहना नहुने, चिलाउने, स्वनदोष, सख्या यौन रोग साथै उमेर अनुसार यौन अंगको विकास नहुने, मलिनहरूको महिनावारी गडबडी, सेतोपानी बग्ने, तल्लो पेट दुख्ने, बर्बाजोपन, ढाड दुख्ने, यौन सम्बन्धी सबै खालका समस्याहरूको सफल उपचार। त्यस्तै गरी महिला तथा पुरुषमा हुने निस्तानपनको विशेष परामर्श तथा सफल उपचार गरिन्छ।

माता मनकामना आयुर्वेद क्लिनिक

अनुवा पुल पूर्व दक्षिण, निलो लिसा भएको घर, बिर्तामोड, काभ्रे (०२३-५४४५३८, मो. ९८४२७५७६०४)

सञ्जीवनी अस्पतालमा विशेष डाक्टरहरूको सेवा

डा. सीपी यादव
वरिष्ठ मुद्ग रोग विशेषज्ञ
अब २४ सै घण्टा

डा. दीपक पौडेल
वरिष्ठ नवजात शिशु तथा बाल रोग विशेषज्ञ

दैनिक सेवाहरू:
- बालरोग सेवा
- स्त्री तथा प्रसूति सेवा
- फिजिसियन (मधुमेह, प्रेसर, पेट, नाक, कान, घाँटी रोग सेवा)
- हाडजोर्नी तथा नशा रोग विशेषज्ञ
- छाला तथा यौन रोग सेवा
- छाती तथा थाइराइड सेवा
- भिडियो एक्स-रे सेवा

सञ्जीवनी अस्पताल प्रालि

बिर्तामोड-१, काभ्रे (०२३-५४४२६०)

LITTLE FLOWERS' ENGLISH SCHOOL
BIRTAMOD-4, JHAPA

WANTED

If you are dynamic, smart and progressive teacher, with sound academics and experience to back you as an academic professional, LFES is the right place for you. We invite applications for the post of teachers for the following levels with attractive salary.

Sl.No	Level/Area	Subject/Duty	Qualification
1	Secondary	Accounts	Bachelor's Degree in Management
2	Pre-Primary	Grade Teachers	Bachelor's Degree or running and well Trained
3	Primary	Grade Teacher	Bachelor's Degree or running
4	Hostel	Warden (lady)	Bachelor's Degree

For grade teachers in pre primary, the applicants must have good command over English and Nepali language and for other categories candidates must have excellent knowledge of English language. Applicants must possess the qualification mentioned above; with at least 2 years of working experience (Fresh candidates are also welcome to apply). Interested candidates may drop their handwritten application along with their CV's, photocopy of certificates at the school reception latest by 2nd of Poush, 2076 B.S. For further details contact Little Flowers' English School, Birtamode 4. Ph No: 023- 540172, 540767, 540191

बिर्तामोडमा आयो एनसेल मेला सबै सँगै रमाउने बेला

नेपालका विभिन्न रमणीय शहरहरूमा एनसेल मेलाको साथ गीत, संगीत, खाना अनि भरपूर मनोरञ्जन एकै ठाउँमा पाउनुहोस्।

सम्पूर्ण जानकारीका लागि ९७०९३३

एनसेल मेला हुने स्थान:

मंसिर ३० गते, सोमवार
बिहान ११ बजेदेखि
सुगम पेदौल पथ मैदान, बिर्तामोड

प्रवेश नि:शुल्क

रेमन दास श्रेष्ठ । साहना बज्राचार्य

काली प्रसाद बास्कोटा । टिका प्रसाई । प्रियंका कार्की । टिपक बज्राचार्य र रिटन ब्याण्ड । जेलिना राई । लाउरे

मानवअधिकार दिवस, पत्रकार पोर्तेल सम्मानित

काँकरभट्टा, मंसिर २४। भापामा मानवअधिकार उल्लंघनका घटना प्रशस्त रहेको र कुनै न कुनै कारणबाट हेरकै व्यक्तिको मानवअधिकार हनन हुने गरेको छ। मंगलबार १९औँ विश्व मानव अधिकार दिवस तथा ११औँ मानव अधिकार राष्ट्रिय महाभेलाको अवसरमा भापाको युवावारीमा सम्पन्न कार्यक्रममा मानवअधिकारकर्मीहरूले त्यसप्रति चिन्ता व्यक्त गरेका छन्। युव एड्मोकेसी नेपालको आयोजनामा त्रिफला राष्ट्रिय पुस्तकालयमा विभिन्न कार्यक्रमहरू गरी मानव अधिकार दिवसको उपलक्ष्यमा सरोकारवालाहरूसँग प्यानल डिस्कसन तथा मानवअधिकार सम्बन्धी कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो। मानवअधिकारका सबालमा मानव अधिकारकर्मी विष्णु प्रसाद खरेल, इन्सेक

प्रतिनिधि नरेश खाती, के.आर. फाउण्डेशनकी सविता भेटवाल, प्रहरी निरीक्षक कैलाश चौधरी वक्ताका रूपमा रहेका थिए। कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि तथा सांसद राम कार्की, रिडर्स भापाका दामोदर दुब्रेल, मेचीनगर नगरपालिकाकी उपमेयर मीना उप्रेती समेतले मन्तव्य राखेका थिए। सोही अवसरमा मानव अधिकारको विषयमा निरन्तर कलम चलाएको भन्दै पत्रकार पर्वत पोर्तेललाई सम्मान समेत गरिएको थियो। पत्रकार पोर्तेललाई ११ हजार नगद सहित सम्मान-पत्रले पुरस्कृत गरिएको थियो। नारायण कडरियाले सञ्चालन गरेको कार्यक्रमको अध्यक्षता युव एड्मोकेसी नेपालका अध्यक्ष नरेन्द्र खतिवडाले र स्वागत युव एड्मोकेसी भापाका संयोजक विनय कार्कीले गरेका थिए।

बाटामा भेटिएको ४७ हजार रुपैयाँ

भापा, मंसिर २४। भापाको गौरीगञ्ज गाउँपालिका-४ निवासी महतो परिवारले बाटामा भेटिएको ४७ हजार सात सय रुपैयाँ प्रहरीलाई हस्तान्तरण गरेका छन्। सोही गाउँपालिका-४ निवासी ज्ञानेन्द्र नेम्वाङले गत मंसिर २१ गते हुक्कागाच्छी हुँदै गौरीगञ्ज बजार जाने क्रममा हराएको पैसा आनन्द महतोलै भेटाएका थिए। महतोलै बाटामा भेटिएको रकम नजिकै रहेको प्रहरी कार्यालयमा बुझाएका थिए। बजार जाने क्रममा आफूसँग भएको रकम हराएको भन्दै नेम्वाङले प्रहरीलाई जानकारी गराएपछि महतो परिवारले बुझाएको रकम नेम्वाङकी श्रीमती दीलकुमारीलाई मंगलबार हस्तान्तरण गरिएको हो। गौरीगञ्ज गाउँपालिका-४का वडा अध्यक्ष कुलप्रसाद गिरीको रोहवरमा प्रहरीले उक्त रकम दिलकुमारीलाई बुझाएको थियो। इलाका प्रहरी कार्यालय गौरीगञ्जका प्रहरी निरीक्षक गणेश भट्टराइले सो रकम नेम्वाङकी श्रीमतीलाई हस्तान्तरण गरे। भेटिएको रकम हस्तान्तरण गर्दै प्रहरी निरीक्षक भट्टराइले महतो परिवारको उदाहरणीय कामको प्रशंसा गरे। प्रहरीलाई रकम बुझाउने आनन्दसहित आरती महतो र सनम महतोलै नेम्वाङ परिवारले धन्यवाद दिएका छन्।

दुर्घटना ...

घोषणा गरेको प्रहरीले जनाएको छ। टुक र कारसहित दुवै चालकलाई इलाका प्रहरी कार्यालय सुरुङ्गले नियन्त्रणमा लिएको जनाइएको छ।

जुनार ...

खाने क्रममा सोही नगरपालिका-१२ दाइजोर बस्ने वर्ष ५०का मानवहादुर घिसिङको जुनारको रस साँकेर मृत्यु भएको हो। घटनाबारे प्रहरी चौकी डेउरालीमा खबर प्राप्त हुनासाथ घटनास्थलमा खटिएको प्रहरी टोलीले थप अनुसन्धान तथा कानूनी प्रक्रिया पूरा गरेको थियो। इलाका प्रहरी कार्यालय दिङ्लाबाट गएको प्रहरीको टोलीले अनुसन्धान कार्य पूरा गरेको बताइएको छ।

**म.म बनाउने र
उल्लिभरी लाई चाहियो**

एक फास्ट फुडका लागि एक जना म.म बनाउन जान्ने र बिर्तामोड एक किलोमिटरभित्र डेलिभरी गर्ने नेपाली लाइसेन्स भएको इच्छुक व्यक्तिले त-सम्पर्क गर्नुहोला।

सम्पर्क: ९८१९७८९७८

महिला तथा बालिका हिंसा घट्यो

नरेन्द्र ढकाल/ पुष्पा लिम्बू

भापा, मंसिर २४। जिल्ला प्रहरी कार्यालय भापाले विभिन्न विद्यालय तथा सार्वजनिक कार्यक्रममा सचेतना जगाएसँगै भापामा महिला तथा बालिका माथि हुने हिंसामा कमी आएको छ। गत आर्थिक वर्ष २०७५-७६ को पहिलो चौमासिकमा ४९ वटा जबरजस्ती करणीका घटना भएका थिए। त्यस्तै १९ वटा जबरजस्ती करणी उद्योगका घटना भएको प्रहरीले जनाएको छ। शिक्षित जिल्लाको रूपमा चिनिने पनि महिलामाथि हुने हिंसा र बालिकाकाथि गरिने विभिन्न यौनजन्य हिंसाको शिकार बन्ने गरेको प्रहरीले जनाएको छ। प्रहरीले सचेतना फैलाएसँगै चालू आर्थिक वर्ष २०७६/०७७को पहिलो चौमासिकमा महिला तथा बालिकाकाथि भएका २० वटा घटनाका मुद्दा जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा दर्ता भएका छन्। जसमध्ये जबरजस्ती करणी र बहुविवाहका घटना ७-७ वटा रहेका जिल्ला प्रहरी कार्यालय भापाका प्रहरी प्रवक्ता प्रहरी नायव उपरीक्षक महेश्वरकुमार श्रेष्ठले जानकारी दिए। प्रहरी तथ्याङ्क अनुसार मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार सम्बन्धी चार, बाल यौन दुरुपयोग र भेदभाव तथा अपमानजनक व्यवहार सम्बन्धी एक-एकवटा मुद्दा दर्ता भएका छन्। अपराधमा संलग्न १७ जना पुरुष तथा ७ जना महिला पक्राउ परेका छन्। अपराधमा संलग्न भएका तीन पुरुष र चार महिलाको छोडी भइरहेको प्रहरी नायव उपरीक्षक श्रेष्ठले बताए। गत वर्ष भापामा महिला हिंसाका घटना उच्च रहेको प्रहरीले जनाएको छ। जिल्ला प्रहरी कार्यालयले महिलाकाथि हुने हिंसा तथा

अपराध रोक्न समुदाय साभोदारी कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरे पनि अपराधका घटनामा कमी आउन नसकेको तथ्याङ्कमा उल्लेख गरिएको छ। जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रहरी प्रमुख प्रहरी उपरीक्षक दिनेशराज मैनालीले अपराधका घटनामा कमी ल्याउने उद्देश्यले विभिन्न विद्यालयमा गएर सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिरहेका छन्। किशोर अवस्थामा रहेका विद्यार्थीहरू गलत वाटोमा नजाउनु भन्ने उद्देश्यले प्रहरी उपरीक्षक मैनालीले अपराधका प्रकृति र कानूनी कारवाहीका विषयमा विद्यार्थी तथा शिक्षकका साथै जनसमुदायमा सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू गरिरहेका छन्। १५ वटै स्थानीय तहमा विद्यालय स्तरीय कार्यक्रम गरेर लागूऔषध, यौनहिंसा लगायतका अपराधविरुद्ध सचेतना फैलाउने काम गरिएको

भापाला सचेतनाको प्रभाव

जिल्ला प्रहरी कार्यालय भापाले जनाएको छ। **किन हुन्छ यस्ता घटना ?** जिल्ला प्रहरी कार्यालय भापाका प्रहरी नायव उपरीक्षक श्रेष्ठका अनुसार- यस्ता घटना हुनुमा हाम्रो सामाजिक संरचना नै जिम्मेवार रहेको छ। कतिपय घटनाहरूलाई आर्थिक, सामाजिक परिवेशले प्रोत्साहन मिल्ने गरेको उनको भनाइ छ। अपराधजन्य सोच भएका व्यक्तिहरूलाई सचेत गराउन नसक्दा सामाजिक, आर्थिक र पारिवारिक व्यवस्थापनको अभाव नै घटनाका प्रमुख कारण भएको प्रहरीले जनाएको छ। पछिल्लो समय यस्ता अपराधहरू गाउँमा भन्दा शहरमा बढ्दै गएकाले सबैले सचेतना

फैलाउन जरुरी रहेको प्रहरी नायव उपरीक्षक श्रेष्ठले बताए। **यसो भन्छन्- अधिकारकर्मी** वर्तमान समयमा महिलाका निम्ति निर्माण भएका कानूनले उनीहरूलाई सचेत बनाइरहेको अधिकारकर्मीहरूले बताएका छन्। हिंसाविरुद्ध जारी विभिन्न अभियानहरू पनि प्रभावकारी नै बनिरहेको महिला अधिकारकर्मीहरू बताउँछन्। हिंसा सहेर बस्न नहुने मानसिकताको विकास भएकाले महिलाहरू आफूमाथि हिंसा भएको महशुस हुनासाथ उजुरी दिइहाल्ने क्रम बढेको अधिवक्ता तथा महिला अधिकारकर्मी कोपिला बस्नेतको भनाइ छ। हिंसा सहेर बस्दा पीडकको मनोबल बढ्ने र सामाजिक तथा मानसिक रूपमा आफूलाई असर पर्ने भएकाले पीडितहरू न्यायालय धाउने गरेको उनले बताइन्।

हिंसा निम्नु कसरी गर्ने ? पुरुषको तुलनामा आधाभन्दा बढी हिंसा ओगटेका महिलाहरूमाथि हुने विभिन्न प्रकारका हिंसा निम्नु पर्ने असम्भव रहेको प्रहरी प्रवक्ता श्रेष्ठले बताए। उनले भने- कसैलाई होच्याएर बोल्दिन्छ भने त्यो पनि हिंसा अन्तर्गत नै पर्दछ, यो क्रमशः न्यूनीकरण हुँदै गए पनि नियन्त्रण हुन असम्भव जस्तै छ। यसका लागि महिलाहरूले नै आवाज उठाउन जरुरी रहेको श्रेष्ठको भनाइ छ। समाजले महिलालाई प्रथमिकताभन्दा पनि कोटामा सीमित राखेकाले क्षमता हुँदाहुँदै पनि महिलाहरू पछि परेको अधिवक्ता बस्नेतको भनाइ छ। प्रविधिको विकाससँगै महिलाहरू हरेक कुरामा देख्न राख्ने भएकाले उनीहरूको क्षमता र योग्यतालाई समाजले स्वीकार्नुपर्ने उनले बताइन्। हिंसा अन्त्यका लागि महिलाहरू नै महिलाको सहायत्री बन्नुपर्ने बस्नेतको भनाइ छ।

सभामुखमा माओवादीकै दावी, माओवादी विलय भएको हो र ?

तर्क पाइन्छ। पूर्व एमाले नेताहरूको फरक मत छ। उनीहरू पार्टी एकीकरण भइसकेको भन्दै नियुक्तिको बेला नेताहरूको विगत नहेरिने बताउने गर्छन्। तर नेता हरिवोल गजुरेल भन्छन्- त्यो ढङ्गले छलफल हुने समय आउँछ। पार्टी एकीकरण पूरा नभइसकेकाले अहिले पूर्व माओवादी र पूर्व एमाले भन्ने त भइरहेकै छ। पार्टीका विभागहरूमा नियुक्त गर्दा पनि भइरहेकै त छ। उनले हालसालै मन्त्रिमण्डल पुनर्गठन गर्दा पूर्व माओवादीलाई पहिलेभन्दा बढी स्थान नदिइएकोलाई पनि उदाहरणको रूपमा पेश गरे। सभामुख पूर्व माओवादीवाटै बन्ने कुरा जनता र कार्यकर्ता तहमा स्पष्ट रहेको उनको भनाइ छ। नेकपाका एक अध्यक्ष प्रचण्डले पार्टी बैठकको अध्यक्षता गर्ने गरी कार्यकारी अधिकारी पाएपछि उनी सभामुख पूर्व एमालेलाई दिन लचिको बनेको खबरहरू आएका थिए। तर, नेता गजुरेल प्रचण्डले पाएको

'कार्यकारी' अधिकारसँग सभामुख छनौट सम्बन्धित नरहेको बताउँछन्। सरकारको नेतृत्व केपी शर्मा ओली र प्रचण्डले आलोपालो गर्ने दुई नेताबीचको पहिलेको लिखित सहमतिको बदलामा ओलीलाई सरकारको पूर्ण अग्रि नेतृत्व गर्न दिने गरी प्रचण्डले पार्टी सञ्चालनको जिम्मेवारी पाएको उनको भनाइ छ। उनी भन्छन्- कार्य विभाजन गर्दा कार्यकारी अधिकार पहिल्यै स्वतः पाउनुपर्ने हो। तैपनि लामो समय लाग्यो, उतार-चढाव र खिचातानीकाबीचमा भएको निर्णय हो, सहजै भएको निर्णय त होइन। **'प्रचण्डले दिँदा हुन्छ'** नेता गजुरेल यस विषयमा प्रश्न नै उठ्न नहुने ठान्छन्। एकता प्रक्रिया टुट्ने नलागेको, केही समय पूर्व पार्टी भन्ने कुरा उठिरहने र त्यस्तो मनोविज्ञान रहिरहने उनको भनाइ छ।

श्रीमान्-श्रीमतीको एकैदिन मृत्यु

भापा, मंसिर २४। भापाको हार्दिकवादी गाउँपालिका निवासी एक राई दम्पतिको मंगलबार एकैसाथ दाहसंस्कार गरिएको छ। हार्दिकवादी गाउँपालिका-२ निवासी शम्भुचौकका ७५ वर्षीय हजुरमान राई र उनकै ६८ वर्षीया श्रीमती दीलकुमारीको एकैसाथ दाहसंस्कार गरिएको हो। उनीहरूको दाहसंस्कार किराती परम्परा अनुसार घर नजिकैको कपुरथानमा गरिएको बताइएको छ। मुटु रोगको समस्याबाट ग्रसित दिलकुमारीको उपचार सम्भव नभएको भन्दै शिक्षण अस्पताल महाराजगञ्ज काठमाडौँबाट सोमबार घर फर्काइएको थियो। उनको सोमबार विहान ७ वजे मृत्यु भएको बताइएको छ। यता हजुरमानको पनि हृदयघातका कारण सोमबार विहान नै मृत्यु भएपछि एकसाथ दाहसंस्कार गरिएको स्थानीय अर्जुन राईले जानकारी दिए राई दम्पतिको दुई छोरा र पाँच छोरी रहेको बताइएको छ।

आवश्यकता

यस दृष्टि आई हस्पिटल, बिर्तामोड-३, सैनिकमोडका लागि एक जना फार्मसी सहायक कर्मचारीको आवश्यकता परेको हुँदा निम्न कागजात भएका इच्छुक उम्मेदवारले आवेदन दिन हुन अनुरोध गरिन्छ।

कागजातहरू: मान्यताप्राप्त शिक्षण संस्थाबाट डिप्लोमा इन फार्मसी गरेको, नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र, एसएलसी उत्तीर्ण गरेको प्रमाणपत्र

सम्पर्क: दृष्टि आई हस्पिटल,
बिर्तामोड-३, सैनिकमोड, भापा, फोन: ०२३-५४५७०४

Invitation for Sealed Quotations
Jhapa Rural Municipality, Taghandubba, Jhapa

Invitation of Quotations for the Srijana Basti Dekhi Simalbari Samma Bato Grave!
Contract Identification No: SBQ/ Jhapa/ JRM/02/ Date of publication: 2076/08/25(2019/12/11)

- The Jhapa Rural Municipality Basti Dekhi Simalbari samma is Nrs.1000343.40 (In words: Ten Lakh Three Hundred Forty Three and Forty paisa Only).
- Eligible Bidders may obtain further information and inspect the Bidding Documents at the office of Jhapa Rural Municipality Office.
- A complete set of Bidding Documents may be purchased from the Jhapa rural municipality Office, Taghandubba Jhapa and by eligible bidders on the submission of a written application, along with the copy of company/firm registration certificate, tax Clearance Certificate of 075/766 and upon payment of a non-refundable fee of rupees. 1000.00 till 2076/09/09(2019/12/25) during office hours . Purchaser Can deposit the Bid Security amount and Bid Document amount through NICASIA BANK. Office Dharauti Khata No.: K2CA051251452407 (For Bid Security amount) Mul sanchit Kosh account No: K2CA051251452401(For Bid Document) .
- Sealed bids must be submitted to the Jhapa Rural municipality office, Taghandubba, Jhapa by hand before 12:00 A.M on 2076/09/10(2019/12/26). Bids received after this deadline will be rejected.
- The bids will be opened in the presence of Bidders' representatives who choose to attend at 2076/09/10(2019/12/26) at 1:00pm at the office Jhapa Rural Municipality office, Taghandubba, Jhapa. Bids must be valid for a period of 45 days after bid opening and must be accompanied by a bid security Amounting to a minimum of Rupees 25,000 (In words: Twenty Five Thousand Only), which shall be valid for 30 days beyond the validity period of the Bid.
- If the last date of purchasing and /or submission falls on a government holiday, then the next working day shall be considered as the last date. In such case the validity period of the Bid security shall remain the same as specified for the original last date of bid submission. (As mentioned in clause 49ka of PPR 2064 clause 49ka, add more relevant information as per required)

Chief administrative Officer
Jhapa Rural Municipality Office
Taghandubba, Jhapa

घर बनाउनका लागि नयाँ प्रतिधि

इट्टा, गिटी, बालुवा दोस्रो, तेस्रो, चौथो तथा पाँचौँ तलासम्म लानका लागि मिनी क्रेन उपलब्ध छ। साथै मिक्सचर, जेनेरेटर, भाइब्रेटर, रड, काटने-बाटार्ने कोरियन मेसिनहरू भाडामा उपलब्ध छ।

सम्पर्क: ०२३-५४५७५३, ९८१९५४२३८

हार्दिक बधाई

हालै सम्पन्न भापा उद्योग वाणिज्य संघको ३ वर्षे कार्यकालका लागि कार्यसमितिमा हिमालय टेलिभिजनका भापा संवाददाता, हाम्रो हितैषी मित्र **पंकज शर्मा** महासचिव पदमा निर्वाचन भएकाले शुभकामना व्यक्त गर्दछौ।

विकास थापा प्रमुख व्यवस्थापकीय अधिकृत
राम उप्रेती प्रबन्ध निर्देशक

दृष्टि आँखा अस्पताल, सैनिक मोड, बिर्तामोड

कर्मचारी तृ-चाहियो

पञ्चकन्या हुँदै प्रोभिडेन्स कलेज, कृष्ण हल, मुक्तिचोक, महेश्वर शोल्म पूर्व, कृषिचोक, शनिश्चरे लाइन तथा लक्ष्मीपुरबाट दुर्गापुर, सिमसार, कालिमुढा हुँदै चम्पापुरसम्म पत्रिका वितरण गर्न कर्मचारी आवश्यकता भएकाले तृ-सम्पर्क गर्नुहोला।

मोटरसाइकल हुनुपर्नेछ। तलब: १०,०००+ बोनसले गाडी भेट्ने गर्न सकिनेछ।

सम्पर्क: ८८०१८०८०००, ८८९६६९५७३

बिर्ता (सेफ्टी तथा ढल सफाई)

बिर्तामोड, भापा

(पहाडी क्षेत्रमा पनि यो सेवा उपलब्ध छ।)

मृपाल बुढाथोकी
023-545402
9825952677
9825952680

पूर्वाञ्चलको सबैभन्दा ठूलो म्याकजुन सिस्टमबाट सफाई गरिन्छ।

सेफ्टी तथा ढल सफाई गर्न परेमा हामीलाई सम्पर्क गर्नुहोस्।

पूर्वाञ्चल

सम्पादकीय

अष्ट संस्कृति
नियन्त्रण गर

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका प्रमुख आयुक्त नवीनकुमार घिमिरेले पछिल्लो समय स्थानीय तहमा बढी भ्रष्टाचार हुने गरेको बताएका छन् । भ्रष्टाचारविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवसका सन्दर्भमा आयोगले आयोजना गरेको कार्यक्रममा बोल्दै प्रमुख आयुक्त घिमिरेले नेपाल भ्रष्टाचार हुने देशहरूको सूचीमा माथि रहनु दुःखद भएको भन्दै सुधार गर्ने प्रतिबद्धता जनाए । आयोगले यही मंसिर १३ गते स्थानीय तहमा भएको भ्रष्टाचारको प्रवृत्ति समेटिएको सामग्री तयार पारी संघीय, प्रदेश र स्थानीय सरकारलाई उपलब्ध गराएको जनाएको छ ।

ट्रान्स्परेन्सी इन्टरनेशनले गरेको अध्ययनले सन् २०१८ मा नेपाल भ्रष्टाचार हुने देशहरूको सूचीमा १३४ स्थानमा रहेको देखाएको छ । त्यसअघि नेपाल १२३औं स्थानमा थियो । देश संघीयतामा गइसकेपछि भ्रष्टाचारका स्वरूप र क्षेत्र व्यापक भइरहेको भन्दै चौतर्फी आलोचना भइरहेका समय अख्तियार स्वयम्ले पनि संस्थागत रणनीतिक योजना सार्वजनिक गरिसकेको छ । आयोगको योजनामा निरोधात्मक, उपचारात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र संस्थागत क्षमता विकासलाई जोड दिइएको छ । प्रमुख आयुक्त घिमिरेले 'जनताको वरिपरि सेवा कि सेवाको वरिपरि जनता' भन्ने विषयलाई गम्भीरतापूर्वक आत्मसात गर्नुपर्ने बताए ।

यतिबेला दिनहुँजसो 'घुससहित पत्राउ' शीर्षकको समाचार सञ्चारमाध्यमदेखि सामाजिक सञ्जालमा छापिएका हुन्छन् । त्यसमा पनि सेवाग्राहीहरूको बढी उपस्थिति रहने कार्यालयहरूमा पदको दुरुपयोग गरी 'घुस' खानु नियमितता जतिकै हुने गरेको छ । यसैलाई दृष्टिगत गरी आयोगले 'व्यापिड एक्सन टास्क फोर्स' परिचालन गरी सेवाग्राहीको भोडभाड रहने कार्यालयहरूमा निगरानी बढाएको पनि छ । निरन्तरको प्रयास, कारवाही र निगरानीका बीच पनि 'घुस' लिने प्रवृत्ति यथावत छ मात्र होइन नयाँ शैलीबाट बढ्दै गएको छ । यतिबेला आम मानिसमा समेत विकृत र भ्रष्ट मानसिकता हुँकिदैछ । त्यसमाथि अख्तियार प्राप्त व्यक्ति पदको दुरुपयोग गरेर भए पनि रातारात लखपतिबाट करोड र अर्बपति हुने ध्याउनुमा रहन्छन् । तिनलाई अनुगमन नियमन र नियन्त्रण गर्नुपर्ने व्यक्ति नै जिम्मेवारीबाट पन्छिने गरेकाले भ्रष्ट संस्कृति हुँकिइरहेको छ ।

भ्रष्टाचार समाजको विकृति रूप हो । यसलाई नियन्त्रण गर्न मानसिकता मै परिवर्तन ल्याउनु पर्दछ । त्यसका लागि तिनै तहमा रहेका सरकारमा बस्नेहरूको भौतिकतावादी सोचमा परिवर्तन हुनुपर्दछ । भोगविलास र ऐशआरामका लागि 'जे पनि गर्न सक्ने' मानसिकता बदल्नु पर्दछ । स्वाधीन, स्वाभिमान र स्वालम्बनतर्फ हरेकको यात्रा हुनुपर्दछ । संघीयताको उपज र व्यवहारका रूपमा स्थानीय सरकारले गर्दै आएको विकास निर्माणका योजनाहरूमा आयोग लगायत संघीय निकायहरूले अनुगमन र नियमन गर्नुपर्दछ । अन्यथा भ्रष्ट मानसिकता बदलिने छैन, न सुशासनको परिकल्पना नै गर्न सकिने छ ।

सागको स्वर्णपदकमा
नेपाली महिलाको चर्चा

चिन्तामणि दाहाल

गर्दा के हुँदैन भने उदाहरण यसपटक नेपालमै भएको १३औं दक्षिण एसियाली खेलकुद सागमा नेपालका महिलाहरूले धेरै स्वर्ण जितेर देखाएका छन् । हालसम्म ४९ स्वर्ण पदकमा नेपाली महिलाहरूले ३२ स्वर्ण जितेका छन् । इतिहास रचेको भन्ने हिँचकिचाउनु हुँदैन । नेपालीहरूमा अरुलाई जस नदिने कृतघ्न प्रवृत्ति छ । यस प्रवृत्तिलाई हटाएर आँधी बन्दु पनि सभ्य हुनुको संस्कार हो ।

सोमबारसम्म सम्पन्न खेलमा नेपाली महिलाहरूले करातेका विभिन्न विधा, टेक्वान्दो, उजु, कुस्ती, भारतोलन, साइक्लिङ, जुडो, ट्रायथलन लगायतमा स्वर्ण ल्याउन सफल भएका हुन् भने अन्य विधाका खेलहरूमा रजत र कांस्य जितेका छन् । यसपटकको साग खेलकुद

नेपाली महिलाका लागि आफ्नो खुबी देखाउने सुवर्ण अवसर भएको छ भने नेपालकै लागि पनि महत्वपूर्ण रहेको छ । धेरैतु हिँसा र पुरातन समाजबाट पीडित महिलाहरूका लागि यसपटक नेपाली महिलाहरूले प्राप्त गरेको उपलब्धि अरु नेपाली महिलाहरूलाई हौसला र आत्मबल थपिएको छ ।

जुनसुकै अवस्थामा पनि महिलाहरूले पुरुषहरूभन्दा कम हुँदैनन् र आवश्यक पर्दा पुरुषहरूभन्दा शारीरिक र मानसिकरूपमा पनि सक्षम तथा सफल हुन्छन् भने यसपटक उनीहरूले सागमा गरेको प्रदर्शनले देखाएको छ । त्यसमाथि पौडीमा गौरिका सिंह एकैले चारवटा स्वर्ण पदक जितेर इतिहास रचेकी छन् । त्यस्तै बक्सिङमा मिनु गुरुङले २० वर्षपछि नेपाललाई स्वर्ण दिलाएर अर्को इतिहास रचेकी छन् भने सन्तोषी श्रेष्ठले एक सेकेण्डले १० हजार मिटर दौडमा स्वर्ण ल्याएर अर्को इतिहास बनाएकी छन् ।

अब अर्को प्रसंग : नेपाली महिलाहरू अब अबला नारी रहनेन् । उनीहरू काँधमा काँध मिलाएर पुरुषसँग प्रतिस्पर्धा गर्न सक्षम छन् भन्ने सिद्धान्त मात्र रहेन । व्यवहारमा पनि देखिन थाल्यो । राजनीतिमा सविधानले नै आरक्षण दिएपछि अघि बढ्ने अवसर पाएका महिलाहरूले आफ्नो क्षमता पनि

प्रदर्शन गर्न थालेका छन् । तर, यस्तो अवस्था देशभरका महिलाहरूमा आउन जरुरी छ । आधाभन्दा बढी जनसंख्या ओगटेका महिलाहरूलाई अर्कै पनि मधेशी समुदायमा समान व्यवहार गरिदैन भने अधिकांश मारवाडी महिलाहरूको अवस्था पनि दयनीय छ ।

अशिक्षित पहाडी समुदायका महिलाहरू पनि पीडित छन् भने दलित र मजदुर वर्गका महिलाहरू माथि उपल्लो र सम्पन्न जाति भनिनेहरूले शोषण गर्न छोडेका छैनन् । परिचयमा महिनावारी हुँदा छाउगोठमा बस्ने काममा स्वयम् महिलाहरूले नै प्राथमिकतामा राखेका छन् भने पूर्वमा पनि महिनावारी हुँदा खाना छुनु नहुने र पूजा पाठ र मन्दिरमा जान नहुने कुरा यथावत छ । कहीं धार्मिक र कहीं सामाजिक बन्धन महिलाहरूलाई नै लामो गरेको छ । पुरुषहरू स्वतन्त्र हुने, तर महिलाहरू बन्धना नै रहने कुरा समाजलाई व्यवस्थित र चारित्रिक बनाउने अर्थमा लिने गरिएको छ । यस्तो प्रवृत्ति महिलाहरूमै पनि छ । पाप लाग्छ भनेर भनी दिएका कारण महिलाहरू त्यस बन्धनबाट बाँधिएका छन् ।

विवाहको कुरामा पनि त्यस्तै छ । लोभे मर्दा महिलाहरू आजीवन विधवा हुने, तर पत्नी मर्दा १३ दिन कटेपछि अर्को विवाह गर्न स्वतन्त्र हुने र त्यसलाई समाजले सही स्वीकार गरेर उल्टै सहयोग गर्नेमा महिला पनि सहयोगी भएर अर्को केटी खोजी दिने काममा सक्रिय हुने गरेको देखिएको छ । कानूनले विधवा विवाहलाई मान्यता दिए पनि समाजले पचाई सकेको छैन । यस किसिमको समाजकै कारण पुरुषहरूले

महिलालाई मान्छे नमानेर बस्तु मानेका छन् । जबसम्म महिलालाई मानव मानिँदैन तबसम्म महिलामाथिको थिचोमिचो नसकिने भएकोले यसमा सुधार आवश्यक भएको छ ।

यस्तो अवस्थाको समाजमा पनि नेपाली महिलाहरूले जुन क्षेत्रमा हात हाले त्यसै इतिहास बनाउन थालेपछि भने नेपालीहरूको सामाजिक प्रवृत्ति सुधार आउन थाल्यो आशा गर्न सकिन्छ । यसै मेसोमा सोमबार मात्रै एउटा अन्तर्राष्ट्रिय समाचार आयो कि फिनल्याण्डमा कम उमेरमै प्रधानमन्त्री हुने एउटी महिला भएकी छन् र उनको मित्रमण्डलमा सबै विभागको नेतृत्व सबै महिलाले गर्ने भएका छन् । नेपालमा पनि सविधानले आरक्षण गरेका कारण राजनीतिको उच्च तहमा महिला पुगेका छन् भने प्रशासनमा महिलाले महत्व पाउन थालेका छन् । हालै मात्र नेपाल सरकारले छ जिल्लामा महिला सिडिओ पठाएको छ ।

हजारौं वर्षदेखि विभेदमा पारिएकाहरू एकैचोटी थोरै समयमा विभेदबाट उन्मुक्त हुँदा रहन्छन् । त्यसमाथि धर्मको नामबाट पाप, नरक र स्वर्गको कुराले त उन्मुक्ति दिन निकै कठिन विजिनेश हुने रहेछ । तर, पनि हार नमान्ने महिलामाथिको विभेद र छुवाछुतबाट उन्मुक्त समाज बनाउने काममा लान डिलो गर्नुहुँदैन ।

बच्चालाई
'होम वर्क' नदिऔं

गंगाराम गहताला

'यसलाई धेरै होम वर्क दिनु है म्याम ! घरमा खेलेको खेल्ने गर्छ, पढ्दै-पढ्दै नै ।' तीन वर्षको बच्चाकी आमा भन्दै थिइन् । 'ए... यसको के कुरा गर्नु, एक थोक लेख्न लगायो, अर्कै थोक लेख्छ । साथैहरूले सबै गरिसक्दा उसले भर्खर शुरु गरेको हुन्छ - शिक्षक दिक्दार हुन्छन् ।

हाम्रा स्कूलहरू यसै सन्दर्भमा आँधी बढेका छन् । ३०/३५ वर्षका आमाबाबु ठाउँछन्, आफूले जस्तै गरी नानीले आफ्नो काम गरोस् । अनि शिक्षक

चाहन्छन्, मूर्तिवत् बसेर खुर्-खुर आदेश पालना गरोस् । हामी ठूलाको यस्तै नानीको कल्पना गरेका छौं । शिक्षक पनि त्यही सोच्छन् जे अभिभावक सोच्छन् । मानौं बच्चाहरू पढ्न जमेका हुन् । विद्यालय आओस्, ब्याग खोलेर पढ्न बसिहालोस् । घरमा पुगेपछि फेरि किताब-कापी निकाली हालोस् । भरकसक राति अबरसम्म उसले किताब-कापीमै ध्यान दिओस् । बिहान उठेर फेरि किताब खोली हालोस् । पहिलो समस्या अभिभावक हुन् । अभिभावकहरू आफूले चाहेको साँचोमा आफ्नो नानी पसोस् भन्ने चाहन्छन् । दोस्रो समस्या हुन् शिक्षक । पाठ्यपुस्तक नै उनीहरूका लागि सम्पूर्ण हो । मानौं पाठ्यपुस्तक घोकाएर सयमा सय ल्याउनुजतिको ठूलो उपलब्धि केही छैन । नेपालको पाठ्यक्रम सक्षमतामा आधारित छ । प्रत्येक बच्चाकैलाई सुनाइ, बोलाइ, पढाइ र लेखाइका व्यवहारहरूमा स्तर अनुसार सक्षम बनाउँदै लैजानु पाठ्यक्रमको उद्देश्य हो । गणित, सामाजिक र विज्ञान जस्ता विषयको पनि व्यावहारिक सीपको सक्षमता निर्धारण गरिएको छ ।

नेपाली विषयको उदाहरण लौं । क्रमशः सुनाइ, बोलाइ, पढाइ र लेखाइ क्रियाकलाप पाठको पछिल्लो दिइएको छ । त्यसपछि सिर्जनात्मक खण्ड छ । अभ्यास खण्डका सबै क्रियाकलाप कक्षामा शिक्षकको सहजीकरणमा विद्यार्थी आफूले सम्पन्न गर्नुपर्ने हो । त्यसपछि सिर्जनात्मक खण्डलाई गृहकार्यका रूपमा दिनुपर्ने । तर, अधिकांश शिक्षकले पाठ्यक्रमको मर्म बुझेका छैनन् । कतिपयले भन्छन्- पाठ्यपुस्तक भएपछि भइहाल्यो नि । त्यही पाठ्यक्रमका आधारमा नै तयार पारिएको त हो ।

निश्चय नै पाठ्यक्रमका आधारमा नै पाठ्यपुस्तक तयार पारिएका हुन् । यद्यपि निजी प्रकाशनका अधिकांश पाठ्यपुस्तकले पाठ्यक्रमको निर्देशनलाई पूर्ण पालना गरेका छैनन् । कति अत्यधिक पाठ्यपुस्तक दिएर विद्यार्थीलाई बोभक दिएका छन् भने कतिपयले पाठ्यक्रम बाहिरका पाठ्यपुस्तक थुपारेका छन् । किताब ठूलो हुँदा धेरै ज्ञान हुने होइन । तर, आजको वास्तविकता त्यस्तै छ । सबैजसो निजी प्रकाशनका पाठ्यपुस्तक नेपाल सरकारका पाठ्यपुस्तकभन्दा ठूला छन्, महँगो पनि छन् ।

पाठ्यक्रमले स्पष्ट रूपमा विद्यार्थीलाई कक्षामै सक्षम बनाउने उद्देश्य राखेको छ । यसको अर्थ अभ्यास खण्डमा दिएका सम्पूर्ण क्रियाकलाप विद्यार्थीले कक्षामै सम्पन्न गर्नु आवश्यक छ । कक्षामा विद्यार्थीलाई आफै सक्रिय हुने वातावरण तयार गरी उनीहरूलाई नै अभ्यास खण्ड गर्न लगाउनुपर्दछ । प्रत्येक विषयका अभ्यास खण्डको ९० प्रतिशत अभ्यास कक्षामै गर्ने हो भने अनुत्तीर्ण प्रतिशत हवात्तै घट्ने छ ।

पाठ्यक्रम व्यावहारिक पनि छ । व्यावहारिक पक्षलाई पाठ्यक्रमले सिर्जनात्मक खण्डमा राखेको छ । तर, मैले बुझेसम्म अधिकांश शिक्षकले सिर्जनात्मक खण्डमा प्रवेश नै गराउँदैनन् । शिक्षकको निर्देशन नपाएपछि विद्यार्थीले त्यसलाई हेर्दा पनि हेर्दैन । अनि कसरी विद्यार्थीमा व्यावहारिक परिवर्तन आउँछ ? कक्षा १० को

नेपाली किताबको एक ठाउँमा 'तापार्नेलाई आजेजिङ गर्ने कुनै दुई राम्रा काम कापीमा उल्लेख गर्नुहोस्' भन्ने आशयको प्रश्न राखिएको छ । यो मनोवैज्ञानिक रूपमा सकारात्मक बानीमा अभ्यस्त बनाउने प्रयास हो । मनोविज्ञानले व्यक्तिको सोचमा सकारात्मक परिवर्तन आएपछि व्यवहारमा स्वतः परिवर्तन आउँछ भन्ने प्रमाणित गरेको छ । माथिको उदाहरणबाट शिक्षकले प्रत्येक दिन राति सुत्ने बेलामा एउटा वा दुईवटा सकारात्मक कुरा लेखेर सुत्ने गर भनी विद्यार्थीलाई निर्देशन दिने हो भने सुत्ने बेलाका बालकको मस्तिष्कमा सकारात्मक ऊर्जा प्राप्त हुन्छ । अनि अवेचतन मस्तिष्कले उसलाई सकारात्मक कार्यमा क्रियाशील बनाउँछ । विद्यार्थीका लागि यही नै गृहकार्य हो ।

अर्को अर्थमा, कक्षामा सिकेर मूल्याङ्कन गर्दा भन्न जानेका विषयलाई मात्र गृहकार्यका रूपमा दिनु उचित हुन्छ । कक्षा क्रियाकलाप सकिएपछि मौखिक मूल्याङ्कन गर्दा ठीक ठहरिएका विषयलाई गृहकार्य दिने गर्नुपर्दछ । यो चाहिँ विद्यार्थीको दिमागमा पढेको र बुझेको कुरा स्थायी होस् भनेर दिनु आवश्यक छ । विद्यार्थीलाई सिर्जनाशील हुनेबालका मात्र गृहकार्य दिनुपर्दछ । गृहकार्य यस्तो होस्, बच्चाको स्वतःस्फूर्त गर्न सकोस् । उसलाई मजा आओस् । दिक्दारी नहोस् । टेन्सन नहोस् । बोभ नहोस् । आफ्ना परिवारका बारेमा लेख्न पाओस् । आफ्नो मनको कुरा खोल्न पाओस् । आफूलाई मनपर्ने विषयमा लेख्न पाओस् । तर, हामी शिक्षक पाठको व्याख्या गरिदिन्छौं जुन आवश्यक नै छैन । पाठप्रतिको आफ्नो धारणा राखिदिन्छौं । यो मजाक मात्रै हो । अनि अभ्यास खण्ड जति सबै विद्यार्थीलाई गृहकार्यका रूपमा जिम्मा लगाइदिन्छौं ।

व्यक्तिले कुनै पनि वस्तुप्रति आफ्नो छुट्टै धारणा बनाउँछ । ऊ आफू बुझ्छ । पाठ पढेर यस्तो-यस्तो क्रियाकलाप गर भनेर विद्यार्थीलाई निर्देशन दिइएको छ । बस् शिक्षकले ती क्रियाकलाप गर्ने क्रममा विद्यार्थीलाई सहजीकरण मात्रै गर्ने हो । तर, अभ्यास खण्डलाई घरको कामका रूपमा दिँदा विद्यार्थीले बोभकका रूपमा लिन्छ । जान्ने विद्यार्थीलाई समेत कति बेला गृहकार्य सक्ने भन्ने चिन्ताका कारण प्रश्नको मूल मर्म बुझ्ने फुर्सद हुँदैन । केही कम जान्नेले अलि बढी जान्नेको सारेर वा सोधेर गृहकार्य बुझ्ने फुर्सद हुन्छ । जसलाई आउँदैन, तिनीहरू शिक्षकको सजाय लिन घरेबाट तयार भएर आउँछन्- गृहकार्य गर्दैनन् ।

यदि कक्षामै गर्ने वातावरण मिलाउने हो भने केही जान्ने विद्यार्थीलाई उत्तरको खाका भन्ने लगाइन्छ । अलि कमजोरले कसरी लेख्ने भन्ने थाहा पाउँछन् । केही नजान्नेले पनि अलि-अलि गर्दै लेख्न थाल्छ । भरसक साना कक्षामा गृहकार्य त दिँदै नदिनु उचित हुन्छ । उनीहरूलाई कक्षामा पढेको कुरा पर्याप्त हुन्छ । तर, कक्षामा शृंखलाबद्ध, योजनाबद्ध र सिकाइमा बारम्बारता भने हुनु आवश्यक छ ।

(लेखक कर्णाली एजुकेशन फाउन्डेसन बुद्धशान्तिका प्राचार्य हुन् ।)

शिक्षित परिवारमै हिंसाको शिकारमा महिला

राधिका आचार्य

महिला हिंसाको सवालमा प्रश्न उठाउने एक सामाजिक अभियन्ता र केही अन्य महिलाहरू गफ गर्दै बसिरहेका थिए त्यहाँ मेरो पनि उपस्थिति थियो । यतिकैमा महिला हिंसाको बारेमा बोल्ने एकजना सामाजिक अभियन्ताले भन्नुभयो- 'आज घरमा एकजना महिला आउनुभएको थियो यहाँलाई बुढाले धेरै हेप्छ रे, सधैंजसो रक्सी खाएर आएर कुट्ने भगडा गर्ने गर्छ रे ती महिला एक शिक्षित परिवारकी रहिँछन् त्यसैले कसैलाई भन्न समेत सकिदैनन् रे अनि म कहाँ आएकी रैछुन् केही सहयोग हुन्छ कि भनेर...'

यस्तै धेरै समयको गफाफपछि उहाँले फेरि जोडनुभयो मैले ती महिला गइसकेपछि यी सबै कुरा मेरो बुढालाई सुनाएको उहाँले- 'अर्कोको घरको भगडा तलाई के चासो भनेर मलाई नै गाली गर्नुभयो ।' यति सुनेपछि म अचम्ममा परें, म सोच्न बाध्य भए यसलाई महिला हिंसा भन्ने कि नभन्ने ? महिला माथि हुने हिंसाकाविरुद्धमा उठाउने आवाजलाई दबाइन्छ भने त्यो भन्दा ठूलो हिंसा अरु केही हुन सक्छ र ?

यो त एक उदाहरण मात्र हो हाम्रो समाजको । हाम्रो समाजमा दिनहुँजस्तो शिक्षितदेखी सर्वहारा सबै वर्गका महिलाहरू हिंसाको शिकार बनिरहेका छन् । महिला माथि हुने प्रायजसो हिंसाका घटनाहरूलाई यसै दबाउने गर्छन् । त्यसमा पनि खासगरेर शिक्षित महिला माथि हुने हिंसालाई उनीहरूले अफ दबाउने गरेको पाइन्छ । किनकि उनीहरूलाई इज्जत, मानसम्मान र समाजको चिन्ता हुन्छ ।

हिंसाको कारण होस् वा बोक्सी प्रथा अथवा दाजुको कारण हुने घटनामा पीडित हुने महिलाहरूको संख्या उल्लेख्य छ । पछिल्लो समय सामाजिक सञ्जालबाट पनि महिलाहरूलाई मानसिक हिंसा हुनेक्रम बढ्दो छ । यसरी सामाजिक सञ्जालबाट हुने मानसिक हिंसालाई न त उनीहरूले प्रहरीमा खुलेर उजुरी नै गर्न सक्ने अवस्था छ न त कसैबाट सहयोग माग्ने अवस्था छ । त्यसैले यस्ता हिंसा उनीहरू चुपचाप सहेर बस्न बाध्य छन् ।

महिलाहरू शिक्षित नभएका कारण र अर्थतन्त्रमा पहुँच कमजोर हुने गरेका कारण महिला हिंसा बढि हुन्छ भनेर अधिकारकर्मीहरूले भन्ने गरेका छन् । तर, हाम्रो समाजमा हुने प्रायजसो महिला हिंसाका घटना शिक्षित परिवारमा नै व्यक्त देखिन्छ । शिक्षित परिवार भएकै कारण उनीहरूले हिंसाको घटनाको बारेमा खुलेर कसैलाई पनि भन्न सक्दैनन् ।

जब घटनाले ठूलो मोड लिन्छ, शारीरिक, मानसिक रूप हुँदै जब आत्माहरू रोज्नुपर्ने बाटोमा पुग्छ, तब मात्र घटनाको जड बाहिर आउँछ । महिलाहरू शिक्षित र अर्थतन्त्रमा राम्रो पहुँच हुँदाहुँदै पनि हाम्रो समाजका कतिपय महिलाहरू हिंसामा पर्ने गरेका छन् । महिलालाई शिक्षित र अर्थतन्त्रमा मात्र नभई आफ्नो हकअधिकारको लागि सर्वप्रथम लड्न सक्ने वातावरण बनाउन जरुरी छ । संयुक्त राष्ट्रसंघको सन् १९९९ को महासभाले नोभेम्बर २५ लाई महिला हिंसाविरुद्धको दिवसका रूपमा मनाउने निर्णय गरेसँगै हरेक वर्षको २५ नोभेम्बर देखि १० डिसेम्बरसम्म १६ दिन लैङ्गिक हिंसाकाविरुद्ध विभिन्न कार्यक्रमहरूको आयोजना गर्ने गरिन्छ । नेपालमा भने २०५४ सालदेखि मात्रै लैङ्गिक हिंसाविरुद्धको विभिन्न कार्यक्रम गरी मनाउन थालिएको हो ।

परम्परागत मूल्य-मान्यताका आधारमा गरिने हिंसाका कारण महिलाहरू बढी पीडित बन्ने गरेका छन् । धेरै

जो व्यक्ति महिला हिंसाको बारेमा कुरा प्रश्न उठाउँछ ऊ स्वयम् नै महिला हिंसाको शिकार बनिरहेका छन् भने स्पष्ट भन्न सकिन्छ । हाम्रो समाजमा महिला हिंसाको अवस्था कतिसम्म दयनीय छ भनेर ! महिला हिंसा एक अन्यन्तै जटिल र हाम्रो समाजमा जरो गाडेर बसेको एक

कारागार कलबलगुठीमा सार्न सिफारिस

भापा, मंसिर २४। क्षमताभन्दा तीन गुणा बढी कैदीबन्दी रहेको भापा कारागारलाई सुविधाजनक ठाउँमा स्थानान्तरण गर्ने पहल शुरु भएको छ।

वि.सं. २०२० मा भद्रपुर-८ मा बनेको सो कारागार भवनमा तीन सय ५० कैदीबन्दी अटाउने क्षमता भएपनि हाल एक हजार एक सय ५९ कैदीबन्दी रहेका छन्। कारागारभित्र पुरुष एक हजार ६२, महिला ९९ र आश्रित बालबालिका छ जना बस्दै आएका छन्।

क्षमताभन्दा बढी कैदीबन्दी राखिँदा दृष्टान्त जोखिम बढेको चैतर्फी गुनासो बढेकै बेला प्रमुख जिल्ला अधिकारीको अध्यक्षतामा गठित स्थानीय सिफारिस समिति भापाको बैठकले भापा कारागारलाई भद्रपुर-१० कलबलगुठीस्थित स्थानीय विकास प्रशिक्षण केन्द्रको जग्गामा स्थानान्तरण गर्न सिफारिस गरेको छ। प्रमुख जिल्ला अधिकारी उदयबहादुर रानाको अध्यक्षतामा बसेको सिफारिस समितिको बैठकले प्रशिक्षण केन्द्रको नाममा रहेको कित्ता नं. २४७ को ३२ विगाहमध्ये उत्तरपूर्वतर्फको १० विगाहा जग्गामा भापा कारागार स्थानान्तरण गर्नुपर्ने निर्णयसहितको सिफारिस गृहमन्त्रालयमा पठाएको छ।

हालको कारागार रहेको स्थानभन्दा करिब तीन किलोमिटर पश्चिममा सरकारको स्वामित्वमा रहेको स्थानीय विकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको जग्गा छ। वि.सं. २०४६ अधिसूचना पञ्चायत प्रशिक्षण केन्द्रका रूपमा चल्तीमा रहेको सो प्रतिष्ठान तीन दशकदेखि प्रयोगविहीन अवस्थामा छ। त्यहाँ पुराना कार्यालय भवन, आवासगृह र सभाहल छन् भने खाली जग्गामा भाडी उमिएको छ। सोही स्थानमा कारागार स्थानान्तरण गर्ने पहल भइरहेको हो।

जिल्लास्थित सरकारी जग्गा दर्ता तथा लिजमा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कामका लागि गठित स्थानीय सिफारिस समितिले गरेको निर्णय गृह मन्त्रालयमा पुगेपछि त्यसलाई कार्यान्वयन ल्याउन मन्त्रीपरिषदको बैठकबाट अनुमोदन हुनुपर्दछ। जिल्लास्थित प्रमुख राजनीतिक दलले कारागारलाई अन्यत्र सार्ने विषयमा समर्थन जनाउँदै आएका छन्। कारागारलाई प्रशिक्षण केन्द्रको जग्गामा स्थानान्तरण गर्नका लागि सिफारिस गर्ने समितिको सदस्यमा डिभिजन वन, नापी कार्यालय, भद्रपुर नगरपालिका कार्यालय र भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय भापा छन्। हालको कारागार परिसर एक विगाह क्षेत्रफलमा छ। कारागारको आफ्नो स्वामित्वमा चार कठ्ठा तीन धुर जग्गा मात्र छ। यथास्थानमा कारागारको नयाँ भवन बनाउन जग्गा अपर्याप्त हुने भएको हुँदा नयाँ स्थानमा लैजाउनुपर्ने भएको हो। ढल निकासको समस्या बढेर कारागार

वरपरको गाउँ दुर्गन्धित भएको छ। स्थानीयबासीले कारागार सार्न दबाव दिँदै आएका छन्। कारागारको छत चुहिने भएको कारण वखामा कैदीबन्दी छाता ओढेर सुत्नुपर्ने अवस्था छ। कारागारभित्र शौचालयको असुविधा र फोहरमैलाको समस्या बढेको छ। शौचका लागि निकै समय कुनूनुपर्ने र खाटमा सुत्न पालो पर्खनुपर्ने समस्या छ। वस्नका लागि ठाउँ नभएको उकुस-मुकुस र जीर्ण भापा कारागारलाई सुविधाजनक नयाँ भवनमा नसारी नहुने अवस्था सिर्जना भएको भापा जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख सोमनाथ पोतेल बताउँछन्। कारागारको जीर्ण भवनमा २०६३ सालमा कैदीबन्दी बीचको द्वन्द्वका बेला आगलागी भएको थियो। आगलागीले भवनलाई भन रूपमा बनाएको थियो। वि.सं. २०७२ सालमा भूकम्प जानुभन्दा अघि नै भवन जोखिमपूर्ण भएको जनाउँदै शहरी विकास तथा भवन कार्यालयले निरीक्षण गरी

वस्न अयोग्य भएको प्रतिवेदन दिइसकेको थियो।

चन्द्रगढी विमानस्थलको उडान सुरक्षा र विस्तारका लागि धावनमार्गको नजिक रहेको कारागारलाई अन्यत्र सार्न जरुरी रहेको चन्द्रगढी विमानस्थलका प्रमुख पूर्णप्रसाद चुडाल बताउँछन्। विमानस्थल विस्तार र उडान सुरक्षाका लागि भापा कारागार, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाली सेनाको चन्द्रगढी गुल्म र नेपाल स्काउट कार्यालयको भवन हटाउन सम्बन्धित निकायलाई आग्रह गरिसकेको विमानस्थलका प्रमुख चुडालले जानकारी दिए।

‘जिल्ला प्रशासन र आर्मीको ब्यारेक संवेदनशील एघोच एरियामा परेको कारण हटाउनुपर्ने भएको हो’-विमानस्थलका प्रमुख चुडाल भन्छन्- ‘विस्तार र विकासका लागि दक्षिणतर्फ ठाउँ नभएको हुँदा उत्तरतर्फको कारागार स्थानान्तरण गरेर भए पनि त्यहाँ एयरपोर्टको संरचना बनाउनुपर्ने हुन्छ।’

भापा कारागारमा आधा जति कैदीबन्दी जघन्य अपराधमा कैद तथा बन्दी जीवन बिताइरहेका छन्। कारागारका निमित्त प्रमुख हिमादेवी पौडेलका अनुसार कर्तव्य ज्यान, लागूऔषध, जीउ मान्ने बेच्ने, जबरजस्ती करणी र अपहरण मुद्दाका कैदीबन्दीको संख्या नै छ सय ३७ पुगेको छ। सबै मुद्दाका गरी कारागारमा हाल एक हजार एक सय ५९ कैदीबन्दी छन्। कारागारमा जबरजस्ती करणी मुद्दाका सबैभन्दा बढी दुई सय ६९ कैदीबन्दी। त्यस्तै लागूऔषध मुद्दाका एक सय ५९, कर्तव्य ज्यान मुद्दाका ८६, जीउ मान्ने बेच्ने मुद्दाका ७४ र अपहरण मुद्दाका ४९ कैदीबन्दी छन्। - रासस

अभियान समापनका अवसरमा प्रभात फेरि र सम्मान

भापा, मंसिर २४। लैंगिक हिंसाविरुद्धको १६ दिने अभियानको अन्तिम दिन मंगलबार समुदाय-प्रहरी साभेदारीसंगको सहकार्यमा अर्जुनधारा नगरपालिकाले प्रभात फेरि सम्पन्न गरेको छ।

जनप्रतिनिधि, प्रहरी, ट्राफिक प्रहरी, नगरपालिकाभित्र रहेका सघ-संस्थाका प्रतिनिधि र विद्यार्थीको सहभागितामा भएको यौलीले विभिन्न स्थानको परिक्रमा गरेको थियो। सहभागीले समतामूलक समाजको निर्माण गरौं लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गरौं, घर शान्ति नै विश्व शान्तिको आधार, पुर्ननिर्माण, शिक्षा र समान व्यवहार, मानव तस्करीको अन्त्य गरौं, हामी सबैको अभियान सभ्य समाजको निर्माण, लैङ्गिक हिंसाविरुद्धको १६ दिने अभियान सफल पारौं भन्ने नारा उल्लेखित प्लेकार्ड बोकेका थिए।

यौली पश्चात् स्थानीय देवकोटा पार्क परिसरमा आयोजित कोणसभामा इलाका प्रहरी कार्यालय अनारमनीका प्रमुख प्रहरी नायव उपरीक्षक मोहनकुमार थापा, मानव अधिकार समूह अर्जुनधाराका अध्यक्ष चन्द्र सुवेदी लगायतले लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरणका विषयमा बोलेका थिए।

सोही कार्यक्रममा मानव अधिकार समूह अर्जुनधाराको अभियानको सन्दर्भमा १६ दिनसम्म विभिन्न व्यक्तिहरूले गरेको हस्ताक्षरसहितको न्यानर नगरपालिकालाई बुझाएका थिए। नगर प्रमुख हरिकुमार रानाको अध्यक्षतामा आयोजित कार्यक्रममा स्वागत नगर उपप्रमुख कमला आचार्यले र कार्यक्रमको सञ्चालन कार्यपालिका सदस्य हरिमाया दाहालले गरेकी थिइन्।

यसैबीच महिला अधिकारका क्षेत्रमा क्रियाशील तथा समाज रुपान्तरणमा उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गर्ने मेचीनगरका २४ जनाभन्दा बढी महिलालाई सम्मान गरिएको छ।

लैङ्गिक हिंसाविरुद्धको १६ दिने अभियानको समापनका अवसरमा मेचीनगर नगरपालिकाले सम्मान गरेको हो। सम्मानित हुने महिलालाई नगर प्रमुख विमल आचार्य, उपप्रमुख मीना पोखरेल उपेतीले दोसल्लासहित सम्मान पत्र

प्रदान गरेका थिए। ‘समानताको पुस्ता: बलात्कारविरुद्धको ऐक्यबद्धता’ भन्ने मूल नारासहित भएको कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि नगरप्रमुख आचार्यले अब हरेकले आ-आफ्नो घरबाटै बालश्रमदेखि घरेलु हिंसा अनि लैंगिक हिंसा अन्त्यका लागि लाग्नुपर्नेमा जोड दिए। उनले हरेक महिलाले सम्मानका लागि स्थानीय सरकार सकारात्मक रहेको भन्दै नगरभित्र हुने छुवाछुतको विभेद होस् वा अन्य जुनसुकै विभेद सबैको समाप्तिका लागि नगरपालिका अघि बढाएको बताए। हरेक वर्ष यस्ता रचनात्मक कार्यक्रमलाई स्थानीय सरकारले निरन्तरता दिने प्रमुख आचार्यले प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका थिए।

उपप्रमुख मीना पोखरेल उपेतीले अहिले हाम्रा समाजमा कुनै न कुनै कारण लैङ्गिक हिंसा हुन गरेका घटना प्रशस्त रहेकाले यसकाविरुद्ध सबै एकजुट हुनुपर्ने आजको आवश्यकता रहेको औल्याइन्। उनले नेपाली महिला कहिले बोक्सीको आरोप, दाइजो नल्याएको, बहुविवाह, वैवाहिक बलात्कार जस्ता हिंसाबाट पीडित बन्ने क्रम नरोकिनेकोमा चिन्ता व्यक्त गर्दै नाबालिकाहरू आफ्नै संरक्षकदेखि असुरक्षित रहेको तथा उग्रपडी, बालविवाह, कुमारी, भ्रूमा, देउकी आदि सांस्कृतिक प्रथाबाट समेत हरेक नारीहरू प्रताडित रहेको प्रष्ट पारिन्। जस्तोसुकै हिंसा आम मानव समुदायका लागि सहज नहुने उपप्रमुख उपेतीको भनाई थियो। कार्यपालिका सदस्य निरु परिचारेले सञ्चालन तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत महेन्द्रकुमार खाम्पाहाङ्गले स्वागत गरेको कार्यक्रममा सम्मानितका तर्फबाट लता प्रसाई, सुन्दरी श्रेष्ठ, राधा प्रधान कार्की, वडा नम्बर-१ का वडाध्यक्ष पासाङ तामाङ लगायतले बोलेका थिए।

लैङ्गिक हिंसाविरुद्धको १६ दिने अभियान हरेक वर्ष २५ नोभेम्बरदेखि १० डिसेम्बरसम्म यो अभियान सञ्चालन हुँदै आएको छ। सन् १९६० मा डोमिनिकन गणतन्त्रका एउटै परिचारका तीन दिदी-बहिनीको त्यहाँको तानाशाही सरकारले हत्या गरेको सन्दर्भसंग यो अभियान जोडिएको छ।

वैवाहिक वर्षगाँठमा विद्यालयलाई पानी ट्याङ्की

अर्जुनधारा, मंसिर २४। भापाको अर्जुनधारा-९ वाह्रघरेमा रहेको श्री प्राथमिक विद्यालयलाई एक कार्यक्रमकाबीच पानीको ट्याङ्की उपलब्ध भएको छ।

बिर्तामोड-५ स्थित रमेशकुमार र दर्शना अग्रवालको ३९औं वैवाहिक वर्षगाँठको सन्दर्भमा अग्रवाल दम्पतीबाट उक्त विद्यालयलाई १० हजार रुपैयाँ मूल्य बराबरको पानी ट्याङ्की उपलब्ध भएको हो। शिक्षक अभिभावक संघका अध्यक्ष

मायानाथ घिमिरेको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा एक हजार लिटर क्षमताको उक्त ट्याङ्की दाता दर्शनासहित उपस्थित भएका अग्रवाल परिवारका सदस्यहरूले संघका अध्यक्ष घिमिरेलाई संयुक्तरूपमा हस्तान्तरण गरेका थिए। दाता अग्रवाल दम्पतीको उक्त कार्यको प्रशंसासहित विद्यालयका तर्फबाट संघका अध्यक्ष घिमिरेले धन्यवाद ज्ञापन गरेका थिए। शिक्षक बालकृष्ण नेपालले स्वागत गरेको कार्यक्रमको सञ्चालन प्रधानाध्यापक कल्पना दाहालले गरेकी थिइन्।

स्वतन्त्र पत्रकारलाई संगठित गरिने

इटहरी, मंसिर २४। कुनै पनि राजनीतिक संगठनमा नलागी क्रियाशील पत्रकारिता गर्दै आइरहेका स्वतन्त्र पत्रकारहरूको संगठन स्वतन्त्र पत्रकार संघ सुनसरी शाखाले दोस्रो बैठक धरानमा सम्पन्न गरेको छ। संघका अध्यक्ष खगेन्द्र कार्कीको अध्यक्षतामा सम्पन्न बैठकमा स्वतन्त्र पत्रकारको आवाजलाई बुझ्नु बनाउन सघले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने जस्ता विषयमा छलफल भएको थियो। भेलाले सदस्यता संख्या बढाउने, जिल्लाका हरेक क्षेत्रमा रहेका स्वतन्त्र पत्रकारिता गर्दै आएका पत्रकारको अवस्था बुझ्ने र सुनसरीको १२ वटै स्थानीय तहमा पुगेर आफ्नो संस्थाको विषयमा जानकारी गराइ सूचिकृत गराउने निर्णय गरेको छ।

सुनसरीको धरानस्थित युनिभर्सल पिस फेडरेसनको सभाहलमा सम्पन्न भएको स्वतन्त्र पत्रकारको भेलाले तत्काल इटहरीमा शाखा कार्यालय स्थापना गरी बैक खाता समेत सञ्चालन गरिने निर्णय गरेको छ। नियमित बैठकबसी राजनीतिक संगठनमा नलागेका पत्रकारलाई समेटेर अघि बढ्ने निर्णय गरेको छ। बैठकमा केन्द्रीय सदस्य मोहन ढकाल, युनिभर्सल पिस फेडरेसन सुनसरीका प्रमुख राम लिम्बू, उपाध्यक्ष अकबर अली रहेका छन्। त्यस्तै सदस्यहरूमा मौसमी कार्की, देविता चाम्लिङ राई, देवराज पुरी सञ्जय चौधरी लगायतले संस्थालाई अब क्रियाशील रूपमा अघि बढाउन सुझाव दिएका थिए।

सो बैठक सम्पन्न गर्नका लागि युनिभर्सल पिस फेडरेसनका सुनसरी प्रमुख राम लिम्बूले निःशुल्क रूपमा सभाहल प्रदान गरेका थिए।

सेफ्टी ट्याङ्की सफा गर्नु परेमा हामीलाई सम्पर्क गर्नुहोला।

भापा सेफ्टी ट्याङ्की तथा ढल सरसफाई

वित्तमोड, भापा

सम्पर्क राजकुमार श्रेष्ठ

९८४२६२४६२७ / ९८०६०९०६९० / ०२३-५४४३४४ अफिस सम्पर्क: ०२३-५४६००५

भापाको सबैभन्दा ठूलो ट्याङ्की सिस्टमको ट्याङ्कीबाट सफाई गरिन्छ।

मोबाइल: ९८४२६२४६००५

साउदीमा रोजगार को अवसर! free visa free ticket

कम्पनी: Apparel Fashion trading Company

पूर्व स्वीकृत मिति: २०७६/०७/१८ चलानी नं: ६०१४५५५५ LT.No: २२६१५०

क्र.सं.	कामदारको पद	तलब	मासिक तलब	अन्य	प्रतिव्रत	दायज	तलब	समान	काम	कार
1.	Supervisor in retail	15	2200	66,285	कति	८	२६	कति	छ	२
2.	Worker	7	1200	36,155	अनुप	घण्टा	दिव	अनुप	छ	२

Note: साथै यस कम्पनीमा salesman को पनि माग भएको हुदाँ यसको मासिक तलब 2500 SR रहेको छ!

Qatar अर्ध सरकारी कम्पनीमा रोजगार

कम्पनीको नाम: Lusail Hospitality and Services

पूर्व स्वीकृत मिति: २०१९/०४/२० च.सं. ६०१३६६६६ LT. No. 216064

क्र.सं.	कामदारको पद	तलब	मासिक तलब	अन्य	प्रतिव्रत	दायज	तलब	समान	काम	कार
1.	Male Housekeeping Attendant	30	1500							
2.	Male Laundry Attendant	20	1500							
3.	Kitchen Steward	30	1500							

प्री अन्तर्रबारताधमा धम भईरहेको छ! फाईनल अन्तर्रबारता कम्पनीको प्रतिनिधि बाट यहि Mangsir 30 गते होटल कोहिनूर मा हूदैछ!

GULM OVERSEAS PVT.LTD

Contact: 9816075111, 9814961969

अर्जुनधारामा सचेतनामूलक कार्यक्रम

अर्जुनधारा, मंसिर २४। अर्जुनधारा नगरपालिकाको आयोजनामा सचेतनामूलक एकादिने कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ।

नगरपालिकाले किशोर-किशोरीका लागि लागूऔषध एवम् दुर्व्यसन तथा सामाजिक पुनःस्थापनाका लागि सचेतनामूलक एक दिने कार्यक्रम गरेको हो। समुदाय प्रहरी साभेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत नगरपालिकाले उक्त कार्यक्रम गरेको हो। कार्यक्रममा जिल्ला प्रहरी कार्यालय भापाका प्रमुख दीनेशराज मैनाली र लागू औषध विषय विज्ञ सोमराज ढकालले नगर क्षेत्रभित्रका विद्यार्थीलाई प्रशिक्षण दिएका थिए। कार्यक्रममा लक्ष्मी मावि, भानु मावि, शनिश्चरे मावि लगायतका स्कूलका विद्यार्थी सहभागी थिए।

कार्यक्रममा नगर प्रमुख हरिकुमार रानाले यस्ता कार्यक्रमले किशोर-किशोरीलाई कुलतबाट जोगाउन र सचेत बन्न सघाउ पुऱ्याउने बताए।

दुबईमा डाइरेक्ट कन्ट्रक्सन कम्पनीमा रोजगारको सुवर्ण अवसर

कम्पनी: TMAX शहर: DUBAI, UAE

पूर्व स्वीकृत मिति: २०१८/०२/२० चलानी नं: ६०१२६७६५ लट नं: २०५४९३

पद	संख्या	तलब	खान/बस्त	ओटी	काम	करार
Masson	१००	900+300	छैन/छ	कनिअ	८ घण्टा	२ बर्ष
Steel fixture	१००	900+300				
Shuttering Carpenter	१००	900+300				
Labour	१००	900				

यसको फाइनल अन्तर्रवार्ता यही मंसिर २७ गते शुक्रबार बिर्तामोडमा हुनेछ।

नोट: यस कम्पनीमा पहिला गएकाहरूले ३ घण्टा ओटी गरिरहेका छन्।

WHITE PEARL Recuriment Service PVT. LTD.

Dhumbarahi Kathmandu

Phone: 9808074598, 9825952573, 9803074439

किसानका गुनासै गुनासा

भापा, मंसिर २४। कृषि पेशालाई मुख्य पेशा मानि धानखेती गर्दै आएका किसानहरूले धानको उचित मूल्य नपाउँदा निराश भएका छन्। मंसिर लागेसँगै किसानहरूले लगाएको धान बाली पाकेको छ। धान माडेर बिक्री गर्ने समयमा धानको मूल्य न्यून छ। विशेषगरी किसानहरूले रञ्जित र सर्ना जातको धान लगाउने गरेका छन्। व्यापारीहरूले अहिले रञ्जित धान नौ सय ४० र सर्ना धान आठ सय ७० रुपैयाँ प्रति मनका दरले खरिद गरिरहेका छन्। गत वर्ष मंसिर महिनामा रञ्जित एक हजार ५० र पछिल्लो समयमा एक हजार एक सय ६० रुपैयाँसम्ममा खरिद-बिक्री भएको गौरादह उद्योग वाणिज्य संघ प्रथम उपाध्यक्ष अशोक चुडाल बताउँछन्। गौरादहको धोबिनियामा लामो समयदेखि धान

भन्ने सस्तो मूल्यमा बिक्री गर्नुपर्दा आफूहरू मारमा परेको किसानहरू बताउँछन्। किसानहरूको मेहनत र कमाई एकमन धानको मूल्य एक केजी मासु बराबर भएको गौरादह-२ का किसान लोकबहादुर खड्का बताउँछन्। आफूले उत्पादन गरेर चलाउनुपर्ने भन्दा घरमा आवश्यक पर्ने सामान बढी खरिद गर्नुपर्ने भएकाले अन्य आम्दानीको स्रोत नहुँदा धान बिक्री गर्नुपर्ने बाध्यता रहेको गौरादह-७ का किसान मित्रबहादुर बस्नेत बताउँछन्। ठूलो लगानी र धेरै दुख गरेर किसानहरूले धान उत्पादन गरे पनि आफूलाई खान राखेर बढी भएको धान बिक्री गर्ने समयमा लगानीभन्दा कम मूल्यमा बेच्नुपर्दा आफूले गरेको लगानी समेत नउठेको किसानहरूले गुनासो गरेका छन्। कृषि पेशामा आधुनिकताको नाममा ट्याक्टर प्रयोग गरी खेत जोताउँदा लागेको खर्च महँगो मूल्यमा खरिद गरेको मल र जनमजदुर आफ्नो मेहनतको खर्चको हिसाब गर्दा धानखेती गर्नुभन्दा आफ्नो खेती छोडेर जग्गाधनी नै जन/मजदुर गर्न जाँदा फाइदा हुने किसानहरू बताउँछन्। पुरानो खेती प्रणालीमा गोरु लगाएर खेती गर्दा खर्च केही कम लाग्ने भए पनि आधुनिक उपकरण प्रयोग गर्दा काममा छिटो भएतापनि लगानी बढी भएको किसानहरू बताउँछन्। गौरादह-७ का किसान मदन रिजालले हामीले उत्पादन गरेको खाद्यान्न बाली धानको मूल्य नभएको र सरकारी निकाय वा कुनै संघ-संस्थाबाट राहत पनि नपाएकाले अब किसानहरूले धानको विकल्प खोज्ने समय आएको बताएका छन्।

भद्रपुरमा चासोक तड्नाम महोत्सवको तयारी

भद्रपुर, मंसिर २४। किरात समुदायले मनाउने विशेष उद्योली पर्वको उपलक्ष्यमा भद्रपुरमा दोस्रो चासोक तड्नाम सांस्कृतिक महोत्सव हुने भएको छ। आगामी मंसिर २६ गतेदेखि पुस २ गतेसम्म भद्रपुर-३ स्थित ज्ञाने चोकमा महोत्सव हुन लागेको हो। किरात तथा लिम्बू समुदायले प्रत्येक वर्ष मंसिर पूर्णिमाका दिन भूमि पूजा गर्दै वर्षभरि फलेको अन्नवाली चढाएर मनाइने यो पर्वलाई गत वर्षदेखि आफ्नो भाषा, धर्म तथा सांस्कृतिक जगेना गर्ने उद्देश्यले चासोक तड्नाम सांस्कृतिक महोत्सवको आयोजना गर्दै आइरहेको भद्रपुर-३ स्थित श्रीजंगा स्पोर्टिङ क्लबद्वारा गठित महोत्सव आयोजक समितिले पत्रकार गरी जानकारी गराइएको हो। आदिवासी जनजाति लिम्बू समुदायको विशेष पर्वको रूपमा मनाइने चासोक तड्नामको अवसरमा आयोजित महोत्सवमा रुहमा फुले भ्याउ (सिलाम) साडना विभिन्न लिम्बू भेषभुषाका स्टलहरू राखिने समितिका अध्यक्ष सुवास लिम्बूले बताए। उनका अनुसार महोत्सवमा राष्ट्रिय कलाकारहरू ताराप्रकाश लिम्बू, सितारुमा सिह, सुमन कुरुडवान, समीर घिसिङ (भिटन) बाल

कलाकार माडगेन लिम्बू, लेखनाथ लिम्बू, मनिष लिम्बू, लीला राई तृष्णा गुरुङ तथा स्थानीय कलाकारहरूले दैनिकरूपमा विशेष सांगीतिक कार्यक्रम रहने जनाएको छ। महोत्सवका सांस्कृतिक समितिका संयोजक संगीत आइथेवाले महोत्सवमा आउनेहरूका लागि दैनिक हाउजी खेल सञ्चालन गर्नुका साथै रोटे पिङ, ड्राइगन ट्रेन, डुङ्गा, मौतका कुवा लगायत विविध मनोरञ्जनात्मक खेल तमासाहरू रहने बताए। महोत्सवमा सम्पन्न गर्न अनुमानित १५ लाखभन्दा बढी खर्च हुने र महोत्सवमा भद्रपुर नगरपालिकाले ६० हजार, वडा नम्बर ३ र ४ ले २०/२० हजार सहयोग गर्न जनाएको छ। साथै विभिन्न प्रायोजक संस्था, व्यापारी, संघ-संस्था, टिकट बिक्री, स्टल बिक्रीबाट रकम संकलन गरिने महोत्सव समितिका कोषाध्यक्ष जैन मगरले बताए। समितिका अध्यक्ष सुवास लिम्बूको अध्यक्षता तथा भद्रपुर नगरपालिकाका प्रमुख जीवनकुमार श्रेष्ठको प्रमुख आतिथ्यमा भएको कार्यक्रमको सञ्चालन समितिका सचिव अर्जुन लोवाले गरेका थिए।

सर्प पालन शुरु

मोरङ, मंसिर २४। उर्लावारी वन कार्यालयका सर्प संरक्षक प्रेम बिष्टले सर्प पालन शुरु गरेका छन्। वन कार्यालयमा काम गर्ने प्रेमले विभिन्न ठाउँमा गएर घर-घरबाट सर्प समातेर ल्याउने गरेका छन्। सर्प समात्न सियालु प्रेम बिष्टले सर्पलाई असाध्यै माया गरेर पाल्छन्। सर्पको टोकाइबाट मानिसलाई बचाउन चाहिने औषधि सर्पकै वीस र घोडाको रगतबाट तयार गर्ने भएकाले अब फारम नै खोल्न तयारी हुँदै गरेको बिष्टले बताए। धेरै पहिलादेखि नै सर्पलाई माया गर्दै आएका प्रेमले करिब पाँच-छ हजारभन्दा बढी विषालु सर्प समातिसकेका छन्। उनले कसैको घरमा सर्प आएर कसैलाई क्षति पुऱ्याउन आटयो भने गएर समाउँछन्। त्यो सर्पलाई पनि सुरक्षा हुने र मानिसलाई सर्पको ढसाइबाट जोगाउन सर्प समातेर सुरक्षित रूपले जंगलमा लगेर सर्प छाड्ने गरेका छन्।

प्रगतिको नाफा तीन लाखभन्दा बढी

मेचीनगर, मंसिर २४। मेचीनगर-१३ मा रहेको श्री प्रगति महिला कृषि सहकारी संस्थाले गत आर्थिक वर्षमा तीन लाख ९१ हजार आठ सय १३ रुपैयाँ खुद नाफा गरेको छ। चालू आर्थिक वर्षमा पाँच लाख ४९ हजार रुपैयाँ नाफा गर्ने अनुमान गरेको छ। संस्थाले शेर पुँजी २८ लाख आठ हजार दुई सय रुपैयाँ पुर्याएको छ। साथै संस्थाले १२ प्रतिशत लाभमा वितरण गरेको छ। संस्थाको १३औँ वार्षिक साधारणसभामा अध्यक्ष तेजमाया भट्टराईले प्रस्तुत गरेको प्रतिवेदनले यस्तो देखाएको हो। प्रतिवेदनमा चालू आर्थिक वर्ष

२०७६/०७७ को नीति तथा कार्यक्रम अनुसार आर्थिक वर्षको ५० हजारसम्म भएको शेर रकमलाई बृद्धि गरि चालू आर्थिक वर्षमा एक लाख पुर्याउने उल्लेख गरेको छ। साधारण सभाको अवसर पारेर संस्थाले स्थानीय टकमाया पोडेललाई ज्येष्ठ नागरिक सम्मानसहित अन्य विधाका पाँच जना उत्कृष्टलाई सम्मान गरेको छ। सम्मानित हुनेहरूमा निर्वतमान अध्यक्ष गोमादेवी मैनाली, उत्कृष्ट ऋणी तारादेवी डार्गी, उत्कृष्ट वचतकर्ता विमला केसी, उत्कृष्ट बाल वचतकर्ता रियाश थापा र उत्कृष्ट कर्मचारी व्यवस्थापक कमला न्यौपाने रहेका छन्।

कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि मेचीनगर नगरपालिकाका उपप्रमुख मीना पोखरेल उप्रेती, विर्तामोड नगरपालिका सहकारी शाखाका प्रमुख डिल्लीराम दाहाल लगायतले उनीहरूलाई नगदसहित सम्मान पत्र प्रदान गरेका थिए। उपप्रमुख उप्रेतीले हरेक सहकारी संस्थाहरूले निक्षेपकर्ताको रकमलाई सुरक्षित रूपमा राख्न सहकारीका मूल्य-मान्यताका साथ अघि बढ्न सुझाव दिइन्। कार्यक्रममा हंसलाल राजवंशी, विश्व थापा, कृष्ण सिग्देल पुष्प कार्की लगायतले बोलेका थिए। सचिव कृष्णकुमारी चापागाईले सञ्चालन गरेको कार्यक्रममा सहभागी सबैलाई सहसचिव गोमा डकालले स्वागत गरेकी थिइन्।

प्रेममा धोका दिएको भन्दै लिङ्ग काटियो

काठमाडौँ, मंसिर २४। प्रेममा धोका पाएपछि मानिसले के-के गर्ला ? हात काट्ने र आत्महत्या गर्ने गरेका विपन्न नौला रहेनन्। बौद्धमा अनौठो घटना भएको छ। महानगरीय प्रहरी वृत्त, बौद्धका अनुसार प्रेम सम्बन्ध सफल नहुने देखेपछि १९ वर्षीया थिङ थरकी युवतीले प्रेमीको लिङ्ग नै काटिदिएकी छन्। घटनामा प्रेमी मकवानपुरको हेटौँडा घर भई बौद्ध बस्दै आएका २१ वर्षीय राजीव सुनुवार गम्भीर घाइते भएका छन्। बौद्धका डीएसपी रमेशबहादुर सिंहका अनुसार सुनुवारको ओम अस्पतालमा आईसीयू कक्षमा राखेर उपचार भइरहेको छ। 'आधी काटिएको छ

भन्ने हाम्रो टोलीले खबर दिएको छ' - उनले भने- 'केटीको पनि हातमा चोट लागेको रहेछ।' प्रहरीका अनुसार केटा क्रिश्चियन धर्ममा आस्था राख्छन् भने युवती बौद्ध धर्मावलम्बी हुन्। एक वर्षदेखि प्रेम सम्बन्धमा रहेका उनीहरूबीच हाले विछोड भएको थियो। 'घरकाले नमानेको भन्दै केटाले सम्बन्ध अघि बढ्न नसक्ने जनाएको देखिएको छ- सिंहले भने- 'त्यसपछि अन्तिम पटक भेट्न आउन भनेर बोलाउँदा यो घटना भएको देखिन्छ।' प्रहरीले युवतीलाई पनि पक्राउ गरेको छ भने अपराधमा प्रयोग भएको चक्कु पनि बरामद गरेको छ। उनीमाथि ज्यान मुद्दामा म्याद थप गरेर अनुसन्धान थाल्ने तयारी गरिएको छ।

'भ्रमण वर्ष सफल बनाउन सबै जुटौं'

२० लाख विदेशी पर्यटक नेपाल भित्र्याउने लक्ष्यसहित संघीय सरकारले घोषणा गरेको भ्रमण वर्ष २०२० नजिकिएसँगै भापामा विदेशी पर्यटक भित्र्याउन के-कस्ता रणनीति तयार गरिएको छ। सोही विषयमा जिल्ला समन्वय समिति भापाका प्रमुख **सोम पोर्तेलसँग** गरिएको कुराकानीको सम्पादित अंशः

स्थानीय तहले पर्यटन क्षेत्रको विकासमा ध्यान दिएका छैनन्। उनीहरूले आफ्नो ठाउँमा भएका पर्यटन क्षेत्रको विकासमा भन्दा पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिएका छन्। प्रचारप्रसार गर्दै भएका पर्यटकीय क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्न सके स्थानीय तहले आफ्नै ठाउँबाट प्रशस्तै आम्दानी गर्न सक्छन्।

संघीय सरकारले घोषणा गरेको भ्रमण वर्ष २०२० आउन केही समय मात्रै बाँकी छ। भापामा के छ तयारी ?

- संघीय सरकारले घोषणा गरेको भ्रमण वर्षलाई सफल बनाउन तपाईं हामी सबैको दायित्व हो। यहाँ जिल्ला समन्वय समिति एकलैले गर्ने भन्ने हुँदैन। तथापि पनि प्रमुख भएका नाताले भापामा भएका पर्यटकीय गन्तव्यलाई सुचिकृत गर्दै पुस्तक, बोस र मार्फत बढीभन्दा बढी प्रचारप्रसार गर्ने दायित्व हाम्रो र स्थानीय तहसहित विभिन्न संघ-संस्थाको पनि हो। अहिले हामी कसरी अगाडि जाने भन्ने विषयमा पर्यटन प्रवर्द्धन समिति निर्माणको चरणमा छौं। केही दिनभित्रै यो समिति गठन गरेर भापामा भएका पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान गर्दै बढीभन्दा बढी प्रचारप्रसारमा जुट्ने छौं। सबै स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा यो कार्यक्रम अघि बढ्ने छ। अनि गठित समितिले पनि प्रचारप्रसारको कामलाई तीव्रता दिनेछ।

विदेशी पर्यटकलाई घुमाउने भापाका पर्यटकीय क्षेत्रहरू कुन-कुन हुन् ?

- भापामा त्यस्ता थुप्रै ऐतिहासिक, धार्मिक, पुरातात्विक महत्त्व राख्ने पर्यटकीय स्थलहरू छन्। महाभारतकालीन इतिहाससँग जोडिएका ऋण्डे दर्जन कै हाराहारीमा पर्यटकीय गन्तव्यहरू छन्। मात्रै तिनीहरूको प्रचारप्रसार गर्न सकेको खण्डमा थुप्रै विदेशी पर्यटकलाई भापा भित्र्याउन सकिन्छ। भारत, भुटान, बंगालमा पनि थुप्रै हिन्दू धर्मावलम्बीहरूको बसोबास छ। उनीहरूलाई धार्मिक आस्थाको आधारमा भापा भित्र्याउन सक्ने थुप्रै त्यस्ता आस्थाका धरोहर छन्। पूर्वकै पशुपतिनाथका नामले परिचित अर्जुनधारा जलेश्वरधाम भापामै छ। सताक्षीधाम, कञ्चनगढ, चिल्लागढ, किच्चकबध, विराटपोखर, कृष्णधुम्की जस्ता थुप्रै धार्मिक आस्थाका धरोहर यहाँ छन्। महाभारतकालीन इतिहाससँग जोडिएका यस्ता पर्यटकीय क्षेत्रको प्रचारप्रसार गर्न सके विदेशी पर्यटकलाई भापा भित्र्याउन सकिन्छ।

भापामा पर्यटन क्षेत्रको अवस्था चाँहिँ कस्तो छ नि ?

- पर्यटन क्षेत्रमा भापा धनी छ। हामी प्राकृतिक रूपमा धनी भए पनि अरुको देखासिकी र नक्कल गरेर कृत्रिम पर्यटकीय क्षेत्रको निर्माण गरिरहेका छौं। त्यसले विदेशी पर्यटक भित्र्याउन सम्भव छैन। भएका पर्यटकीय क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्ने र त्यसको मर्मलाई बुझेर पर्यटकीय क्षेत्रको विकास र विस्तारमा जोड दिने हो भने आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन क्षेत्रको विकास हुन्छ। कृत्रिम पर्यटकीय क्षेत्र बनाएर विदेशी पर्यटकलाई हामी लोभ्याउन सक्दैनौं। तर, भएका पर्यटकीय क्षेत्रलाई व्यवस्थित गरेर चाँहिँ उनीहरूलाई नेपाल भित्र्याउन सक्छौं। यहाँ भएका पर्यटकीय क्षेत्रलाई बढीभन्दा बढी प्रचारप्रसार गर्ने हो भने

भापामा थुप्रै पर्यटक ल्याउन सकिन्छ। राजनीतिक आस्था मानिएको सुखानीलाई पनि पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गरेर लान सकिन्छ। किर्नाकि भापा आन्दोलन र कम्युनिष्ट आन्दोलनको आस्थाको धरोहर मानिएको सुखानी अब हामी भापावासीका लागि मात्रै रहने। त्यहाँ देशभरका कम्युनिष्टका लागि हेर्नु र पुग्ने पर्ने ठाउँ बन्न सक्छ। यहाँ रहेका पाँच वटा रुख कम्युनिष्ट आन्दोलनसँग मात्र जोडिँदैनन्। यहाँको प्रचारप्रसार गर्न सके विश्व जगतका लागि हेर्न लायक ठाउँ बन्छ। यो एउटा उदाहरण मात्र हो। यस्ता हामीसँग दर्जनौँ पर्यटकीय गन्तव्य छन्। त्यसलाई व्यवस्थित गर्न सके पर्यटन क्षेत्रमा अथाह गर्न सक्ने स्रोतसाधन बढेका हुन्छ।

पर्यटन क्षेत्रको विकासका लागि के गर्दै हुनुहुन्छ ?

- म एकलैले यो गर्छु, त्यो गर्छु भनेर फुर्त लगाउने अवस्था छैन ? मात्रै जिल्ला समन्वय समितिले भिजन बनाउने हो। हामीले पर्यटन क्षेत्रको विकासका लागि प्रचारप्रसारमा बढी ध्यान दिन जरुरी छ। हामीसँग निर्माण गर्नुपर्ने केही कुरा छैन। मात्रै व्यवसायिक कुरामा ध्यान दिने हो भने पर्यटक भित्र्याउन सकिन्छ। आएका पर्यटकलाई गाइडलाइनको आवश्यकता छ, जसका लागि होटल व्यवसायीदेखि ट्याक्सी चालक, आम नागरिकको पनि उचित दायित्व रहन्छ। सबैले यस ठाउँको पर्यटकीय क्षेत्रको विकासका लागि आएका पर्यटकलाई बुझाउन सकेको खण्डमा पर्यटन क्षेत्रको विकास निश्चित छ। आम भापावासीलाई पर्यटन के हो र पर्यटन व्यवसायबाट कसरी आर्थिक उपार्जन गर्न सकिन्छ भन्ने विषयमा अबका दिनमा जिल्ला समन्वय समिति भापाले बुझाउने छ। जसका लागि गठित पर्यटन प्रवर्द्धन समितिले काम गर्नेछ।

पर्यटन क्षेत्रको विकासका लागि स्थानीय तहको लगाव कस्तो छ ?

- स्थानीय तहले पर्यटन क्षेत्रको विकासमा ध्यान दिएका छैनन्। उनीहरूले आफ्नो ठाउँमा भएको पर्यटन क्षेत्रको विकासमा भन्दा पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिएका छन्। प्रचारप्रसार गर्दै भएका पर्यटकीय क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्न सके स्थानीय तहले आफ्नै ठाउँबाट प्रशस्तै आम्दानी गर्न सक्छन्। तर, स्थानीय तहले विकास निर्माणका क्षेत्रमा मात्रै लगानी गर्दा भएका पर्यटकीय क्षेत्र समेत ओभरलमा छन्। आफ्ना पालिकाभित्र भएका पर्यटकीय क्षेत्रको प्रचारप्रसार गर्दै पर्यटकीय क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्न जरुरी छ।

के गर्दै भापामा विदेशी पर्यटक भित्र लसक्नु ?

- विदेशी पर्यटकलाई भित्र्याउन प्याकेज बनाउन जरुरी छ। सबै नागरिक सचेत नभएसम्म यहाँको पर्यटकीय क्षेत्रको विकास हुँदैन।

पर्यटकी क्षेत्रको विकास नभई समग्र क्षेत्रको विकास असम्भव छ। होटल व्यवसायीदेखि ट्याक्सी चालकसम्ममा चेत खुल्न जरुरी छ। आएका पर्यटकलाई ट्याक्सीवालाले भापामा यी-यी घुम्न लायक पर्यटकीय क्षेत्र हुन् भन्दै बुझाउन जरुरी छ। यो सँगै होटल व्यवसायीहरूले पनि आएका पर्यटकहरूलाई भापाका घुम्दैपर्ने स्थानको रूपमा प्याकेजमा यहाँका पर्यटकीय क्षेत्रको प्रचारप्रसार गर्न जरुरी छ।

विदेशी पर्यटक भित्र्याउन यहाँको भूमिका अब के रहन्छ ?

- स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकलाई भापा भित्र्याउन र पर्यटन क्षेत्र मार्फत आर्थिक उपार्जनका लागि पहिलो प्राथमिकतामै प्रचारप्रसार पर्छ। यहाँ भएका सम्भावित पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान गरेर तिनीहरूको विकास र विस्तारका म अब लागीपर्नेछु। सम्भावित पर्यटकीय क्षेत्रको विकासका लागि भारत, बंगाल, भुटानका सरकारी तथा गैरसरकारी संघ-संस्थासहित त्यहाँका उच्च पदस्थ व्यक्तिलाई भापा घुमाउने सोच रहेको छ र उनीहरू मार्फत त्यस ठाउँमा भापासहित पूर्वको पर्यटकीय क्षेत्रको प्रचारप्रसार हुने विश्वास लिइएको छ। केही दिनभित्रै भापामा अमेरिका, बेलायत लगायतका देशबाट पर्यटक ल्याएर यहाँको पर्यटकीय प्रचारप्रसार गर्छौं। नेपालकै होचो भू-भाग भापामा छ, तर प्रचारप्रसारको अभावले नेपाल घुम्न आएका पर्यटक यो ठाउँसम्म आइपुग्न सकेका छैनन्। नेपाल घुम्न आएका पर्यटक नेपालको होचो भू-भाग मात्रै घुम्न आए पनि भापामा प्रशस्तै पर्यटक भित्रन सक्ने सम्भावना छ।

पर्यटक बस्न लायक भापामा होटल छन् कि छैनन् ?

- विदेशी पर्यटक बस्ने गरीका होटल हुँदै नभएका होइनन्। बन्नेक्रम पनि जारी छ। यहाँ ठूला-ठूला स्टार होटल निर्माणको चरणमा छन्। भएका होटललाई अबै व्यवस्थित गर्न सक्ने हो भने विदेशी नागरिक बस्न सक्ने अवस्था छ। विशेषगरी विदेशी पर्यटकहरू होमस्टेमा बस्न रुचाउँछन्। भापामा होमस्टेको अवधारणा ल्याएर संस्कार र संस्कृतिसँग सम्बन्धी होमस्टे निर्माण गर्ने हो भने विदेशी पर्यटक बस्न सक्ने सम्भावना प्रबल छ। राजवंशी, सन्थाल, धिमाल, गन्धर्व जस्ता जातिले अहिले भापामा धमाधम होमस्टे निर्माण गरिरहेका छन् भने दमकमा धिमालको होमस्टे छ। त्यस्तै कचनकवलमा गन्धर्वले होमस्टे होमस्टेको तयारी गरिरहेका छन्। यदि होमस्टेको विकास गर्ने हो भने भापामा विदेशी पर्यटकलाई महिनौंसम्म अलमल्याउन सक्ने पर्यटकीय गन्तव्य छन्। तर, अहिले भापा नै घुम्ने गरी आउने विदेशी पर्यटकको संख्या भने शून्य जस्तै छ।